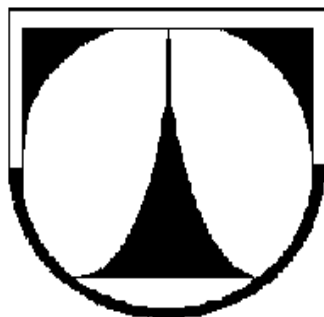

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA TEXTILNÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Liberec 2008

Eva Tabačková

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Fakulta textilní

Studijní program: N3106 Textilní inženýrství

Studijní obor: Textilní materiálové inženýrství

**Elektrostatické zvlákňování kyseliny polyakrylové a možnosti
začlenění MDOC pro použití v obvazových materiálech.**

**Electrospinning of polyacrylic acid and possibility of
incorporation of MDOC for use in wound dressing.**

Autor:	Eva Tabačková
Vedoucí diplomové práce:	Prof. RNDr. Oldřich Jirsák, CSc.
Konzultant:	Ing. Jana Růžičková

Rozsah práce a příloh:

Počet stran: 64

Počet obrázků: 24

Počet tabulek: 5

Počet příloh: 6

Zadání

NÁZEV: Elektrostatické zvlákňování kyseliny polyakrylové a možnosti začlenění MDOC pro použití v obvazových materiálech.

Vedoucí DP: Prof. RNDr. Oldřich Jirsák, CSc.

Konzultant: Jana Růžicková

1. Prostudujte dostupnou literaturu o elektrostatickém zvlákňování roztoků polymerů, charakteristikách nanovláken a vrstev nanovláken.
2. Připravte roztoky kyseliny polyakrylové s různými aditivami a roztoky kyseliny polyakrylové s MDOC opět s různými aditivami.
3. Studujte vliv koncentrace aditiv a MDOC na výkon elektrostatického zvlákňování a na geometrické charakteristiky vrstev z nanovláken.

Literatura:

Morawetz H.: Chování makromolekul v roztoku. Academia, Praha 1971

Huang Z.-H., Zhang Y.-Z., Kotaki M., Ramakrishna S.: A review on polymer nanofibers by electrospinning and their applications in nanocomposites, Composites Science and Technology, Volume 63, Issue 15, November 2003, Pages 2223-2253.

Frenot A., Chronakis I.S.: Polymer nanofibers assembled by electrospinning, Current Opinion in Colloid & Interface Science, Volume 8, Issue 1, March 2003, Pages 64-75.

Koski A., Yim K., Shivkumar S.: Effect of molecular weight on fibrous PVA produced by electrospinning, Materials Letters, Volume 58, Issues 3-4, January 2004, Pages 493-497.

Deitzel J.M., Kleinmeyer J., Harris D., Beck Tan N.C.: The effect of processing variables on the morphology of electrospun nanofibers and textiles, Polymer, Volume 42, Issue 1, January 2001, Pages 261-272.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená *diplomová* práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušila autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb. O právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

Souhlasím s umístěním *diplomové* práce v Univerzitní knihovně TUL.

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č.121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 (školní dílo).

Beru na vědomí, že TUL má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé diplomové práce a prohlašuji, že **souhlasím** s případným užitím mé diplomové práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědoma toho, že užít své diplomové práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem TUL, která má právo ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených univerzitou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše).

V Liberci dne 12.05.2008

.....

podpis

Poděkování:

Ráda bych poděkovala panu Prof. RNDr. Oldřichu Jirsákovi, CSc., za odbornou pomoc a za cenné rady a připomínky při zpracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat mé konzultantce Ing. Janě Růžičkové za její trpělivost, rady a připomínky při zpracování této práce, která mě po celou dobu vedla.

Dále děkuji své rodině za podporu poskytovanou v průběhu celého studia i při psaní této diplomové práce.

Anotace

V současné době jsou ve vztahu k obvazovým materiálům stále častěji zmiňovány tzv. hydrogely. Jde v podstatě o materiály, jež jsou složeny z permanentní trojrozměrné sítě tvořené hydrofilním polymerem a prostory mezi řetězci jsou vyplněné molekulami vody. Použití těchto materiálů je možné nalézt v různých oblastech, například v obvazových materiálech, v zubní a oční medicíně, v systémech cíleného doručení léčiv, implantátech apod. Jedním z polymerů použitelných pro tvorbu hydrogelů je kyselina polyakrylová (PAA), proto se tato diplomová práce zabývá možností jejího zvláknování, síťování a začlenění léčiv (MDOC) do takto vyrobených nanovláken.

Klíčová slova: polyakrylová kyselina, elektrostatické zvláknování, nanovlákná, mikro – dispergovaná oxidovaná celulóza, síťování

Anotation

There are hydrogels often mentioned in relation to the wound healing at the present time. It is actually permanent three dimensional network of hydrophilic polymer and space between chains is filled by water molecules. Use of these materials is possible to find in different areas, for example in dental and ophthalmic medicine, drug delivery systems, implants etc. One of polymers usable for hydrogel production is polyacrylic acid (PAA) that is why this diploma work is engaged in possibilities of its electrospinning, crosslinking and incorporation of drugs (MDOC) into the structure of such produced materials.

Keywords: polyacrylic acid, electrospinning, nanofibers, Micro – Dispersed Oxidised Celulose, crosslinking

Obsah

1	Úvod	11
2	Teoretická časť	12
2.1	Elektrostatické zvlákňovanie	12
2.1.1	Metóda Nanospider	13
2.1.2	Zvlákňovanie z tyčinky	14
2.2	Roztoky polymérov	14
2.2.1	Chovanie sa polymérov v roztokoch.....	15
2.3	Viskozita	16
2.3.1	Viskozita kvapalín.....	16
2.4	Polyméry použité pri zvlákňovaní	20
2.4.1	Kyselina polyakrylová (PAA).....	20
2.5	MDOC (Micro - Dispersed Oxidised Cellulose).....	23
2.5.1	Celulóza	23
2.5.2	Reakcie celulózy	25
2.5.3	m•doc™ (Micro - Dispersed Oxidised Cellulose).....	25
2.6	Sieťovanie polymérov	27
2.7	Hydrogély.....	28
2.7.1	Hydrogély ako biomateriály.....	29
2.7.2	Biodegradabilné hydrogély	30
3	Experimentálna časť	31
3.1	Priebeh experimentu.....	31
3.2	Použité polyméry a sieťovadlá.....	32
3.2.1	Polyvinylalkohol (PVA).....	32
3.2.2	Polyetylénoxid.....	33
3.2.3	Glycerín.....	34
3.2.4	m•doc™ (Micro - Dispersed Oxidised Cellulose).....	35
3.3	Použité metódy, prístroje, programy a zariadenia.....	35
3.3.1	Guličkový viskozimeter HAAKE	35
3.3.2	Rotačný viskozimeter VISCO BASIC Plus	36
3.3.3	Rastrovací elektrónový mikroskop VEGA TS 5130.....	37
3.3.4	Obrazový analyzátor LUCIA G	38

3.4	Výpočty použité pri meraní.....	39
3.4.1	Plošná hmotnosť.....	39
3.4.2	Výkon zariadenia Nanospider	39
3.5	EXPERIMENT 1	40
3.5.1	Príprava polymérnych roztokov	40
3.5.2	Parametre roztokov	40
3.5.3	Zvlákňovanie polymérnych roztokov.....	43
3.5.4	Priemer nanovláken.....	45
3.5.5	Výkon zariadenia Nanospider	46
3.5.6	Sieťovanie a testovanie rozpustnosti v destilovanej vode.....	47
3.5.7	Kontrakcie vzoriek	49
3.6	EXPERIMENT 2	52
3.6.1	Príprava a sieťovanie polymérnych roztokov	52
3.6.2	Diskusia výsledkov	54
4	Záver	59
	Použitá literatúra.....	61

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK A SYMBOLOV

Symbols:

m [kg]	hmotnosť
V [m ³]	objem
v [m.s ⁻¹]	rýchlosť
τ [Pa]	šmykové napätie
dy [m]	vzdialenosť jednotlivých vrstiev
dv [m.s ⁻¹]	rozdiel rýchlostí vrstiev
η [N.s.m ⁻²]	dynamická viskozita
ϕ [1/Pa.s]	fluidita
ν [m ² .s ⁻¹]	kinematická viskozita
ρ [kg.m ⁻³]	hustota
ρ_1 [kg.m ⁻³]	hustota guličky
ρ_2 [kg.m ⁻³]	hustota kvapaliny
η_0 [Pa.s]	viskozita disperzného prostredia
η_r [Pa.s]	relatívna viskozita
η_{sp} [Pa.s]	špecifická viskozita
η_{red} [Pa.s]	redukovaná viskozita
F [N]	sila
r [mm]	polomer guličky
g [m.s ⁻²]	gravitačné zrýchlenie
K [-]	konštanta pre jednotlivé guličky
$\bar{d}$ [nm]	priemerná hodnota
s [nm]	smerodatná odchýlka
v [%]	variačný koeficient
min [nm]	minimálna hodnota
max [nm]	maximálna hodnota

Skratky:

<i>MDOC</i>	mikro – dispergovaná oxidovaná celulóza
<i>PAGA</i>	polyanhydroglukuronová kyselina
<i>PAA</i>	kyselina polyakrylová
<i>PVA</i>	polyvinylalkohol
<i>PEO</i>	polyethylénoxid
<i>Gly</i>	glycerín
C_2H_4O	ethylénoxid
$C_3H_8O_3$	glycerín, glycerol
H_3PO_4	kyselina fosforečná
$H_2PO_4^-$	dihydrogénfosforečnanový aniont
HPO_4^{2-}	hydrogénfosforečnanový aniont
PO_4^{3-}	anhydrogénfosforečnan
<i>MDIC</i>	macrodiisokyanát
<i>DO</i>	oligomethandiisokynát
<i>a pod.</i>	a podobne
<i>tzv.</i>	takzvane
<i>napr.</i>	napríklad
<i>Obr.</i>	obrázok
<i>Tab.</i>	tabuľka
<i>hm.%</i>	hmotnostné percentá

1 Úvod

Aj keď si to možno niekedy neuvedomujeme, oblasť nanotechnológií sa v posledných rokoch stále viac a viac stáva súčasťou skoro každodenného života nás všetkých. S nanotechnológiami sa môžeme stretnúť v rôznych odvetviach, a to od techniky a elektroniky cez stavebníctvo až k biológii a medicíne.

Oblasť nanotechnológie, ktorú v malej miere skúma táto práca, sa týka výroby nanovláken. Tieto vlákna sa vyrábajú elektrostatickým zvlákňovaním a ich priemery sa pohybujú v desiatkach až stovkách nanometrov.

Je potrebné uviesť, že táto práca sa nezaoberá čisto textilnou problematikou, ale zasahuje i do oblasti polymérov a medicíny. Konkrétne sa týka plošných materiálov vyrobených z nanovláken, ktoré sú hemostatické a zastavujú krvácanie po operáciách. Ďalšou potrebnou funkciou týchto materiálov je, aby pri krytí vnútorných rán zabránili zrastaniu orgánov po operáciách. Následne má dôjsť k rozkladu materiálu bez vedľajších produktov. Práca by tiež mala byť prínosom vo vývoji materiálov a náplasti k hojeniu rán, ktoré vyžadujú vlhké prostredie. Tieto materiály sú označované ako hydrogély.

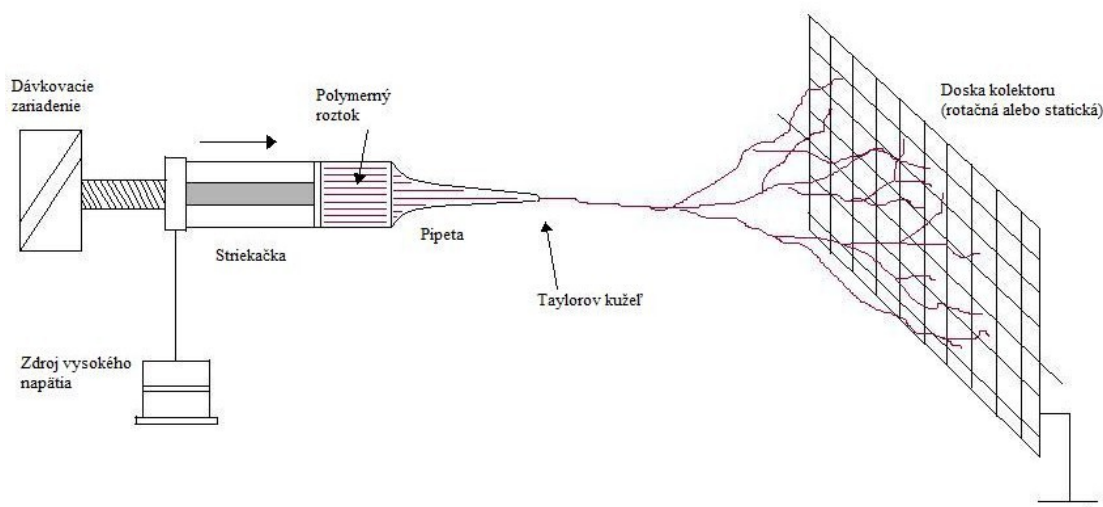
Cieľom práce bolo nájsť možnosti zvlákňovania kyseliny polyakrylovej s rôznymi činidlami a následné začlenenie liečiv (MDOC). Tento polymér bol použitý preto, že z hľadiska jeho štruktúry, možno očakávať nové, lepšie vlastnosti. Konkrétne ide o schopnosť, vďaka ktorej kyselina polyakrylová po zosieťovaní, dokáže vo svojej štruktúre viazať vodu a vytvárať tak nabobtnalý gél. Spolu s jej schopnosťami a vlastnosťami samotných nanovláken, ktoré umožňujú vďaka svojmu rozmeru rýchlejšie uvoľňovanie liečiva zo svojej štruktúry, sa naskytajú nové možnosti pre tvorbu týchto vrstiev.

2 Teoretická časť

2.1 Elektrostatické zvlákňovanie

Elektrostatické zvlákňovanie je oblasť, ktorej sa v poslednej dobe venuje veľká pozornosť. Tento proces je popísaný v rôznych literatúrach a materiáloch, a preto bude v tejto časti popísaný veľmi stručne.

Elektrostatické zvlákňovanie je technológia, ktorá využíva elektrostatické sily k utváraniu jemných vlákien z polymérneho roztoku alebo polymérnej taveniny (schéma tohoto princípu je na *Obr. 1*). Pri tomto procese vznikajú nanovlákná. Ide o vlákna, ktorých priemer sa pohybuje v rozsahu nanometrov, sú to tzv. submikronové vlákna. Tieto vlákna sa vyznačujú veľkýmmerným povrchom, vysokou pórozitou, malou veľkosťou pórov a priemerom vlákien do 1000 nm. Materiálmi pre výrobu sú polymérne roztoky alebo taveniny. Doposiaľ bolo touto metódou zvláknených viac ako 50 polymérov [1].

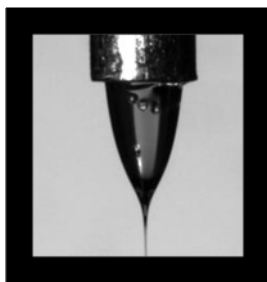
Obr. 1 Schéma princípu elektrostatického zvlákňovania[2].

Podstatou procesu elektrostatického zvlákňovania je využitie vysokého napätia k vytvoreniu elektricky nabitého prúdu polymérneho roztoku alebo taveniny. Elektróda vysokého napätia je spojená priamo s polymérnym roztokom. Roztok je následne zvláknený kapilárou (zvlákňovacou tryskou). Vďaka vysokému elektrickému napätiu medzi špičkou kapiláry a uzemneným kolektorom vzniká tzv. Taylorov kužeľ (*Obr. 2*)

na špičke kapiláry, z ktorého sú produkované submikronové vlákna. Vlákna stuhnú po odparení rozpúšťadla a vytvoria vlákennú vrstvu na povrchu kolektoru.

Pri procese elektrostatického zvlákňovania treba brať ohľad na rôzne faktory, ktoré ho môžu ovplyvňovať. Je to napríklad vplyv:

- elektrického napätia,
- koncentrácie a viskozity polymérneho roztoku,
- molekulovej hmotnosti polymérneho roztoku,
- povrchového napätia polymérneho roztoku,
- procesnej vzdialenosti kapilára – kolektor,
- obsahu aditív v polymérnom roztoku na morfológiu výslednej vlákenej vrstvy [1].

Obr. 2 Taylorov kužel [2].

2.1.1 Metóda Nanospider

Výroba nanovláken touto metódou bola vyvinutá na Technickej univerzite v Liberci na Katedre netkaných textílií.

Princíp spočíva v poznatku, že Taylorove kužele je možné vytvoriť aj na tenkej vrstve polymérneho roztoku. Nepoužíva sa teda formovanie vlákien pomocou trysky alebo kapiláry, a preto je jeho produktivita podstatne vyššia [1].

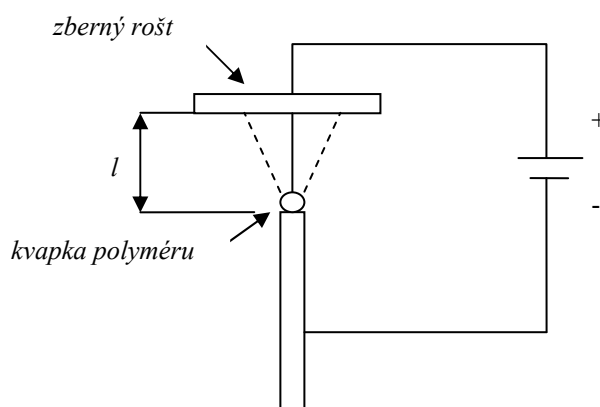
Základným prvkom stroja sú dve elektródy, medzi ktorými existuje elektrostatické pole. Spodná elektróda má tvar valca, ktorý je ponorený do roztoku polyméru. Valec sa otáča a vynáša tenkú vrstvu roztoku do elektrostatického poľa, ktoré z roztoku vytiahne dlhé vlákna až k druhej elektróde. Tu vlákna narazia na podkladovú textíliu, na ktorú sú vynášané von zo stroja. V podstate ide o veľmi jednoduchý princíp, v ktorom pomocou elektrostatických síl, dochádza k vydĺženiu vlákna z polyméru

na podklad. Podstatné sú však i vlastnosti polyméru. Rada parametrov ako napríklad ich vodivosť alebo viskozita, musia byť nastavené tak, aby proces výroby nanovláken fungoval. [3]

V tejto práci boli jednotlivé experimenty robené dvoma spôsobmi. Jedným z nich bola už spomínaná metóda Nanospider. Ďalšou bola metóda zvlákňovania z tyčinky, ktorá je nasledovná:

2.1.2 Zvlákňovanie z tyčinky

Princíp spočíva v umiestnení kvapky polyméru na kovovú tyčinku kruhového priemeru, ktorá je spojená s elektródou. Nad tyčinkou je vo vzdialenosti l umiestnená protielektroda, ktorá slúži ako zberný rošt. Po privedení elektrického prúdu sa tvoria na povrchu kvapky Taylorove kužele, z ktorých sa tvoria vlákna. Tie dopadajú na zberný rošt ako je znázornené na *Obr. 3*.

Obr. 3 Zvlákňovanie z tyčinky.

2.2 Roztoky polymérov

Roztokom rozumieme homogénnu sústavu, skladajúcu sa najmenej z dvoch zložiek, ktorých pomer sa môže v určitých rozmedziach plynule meniť. Zložkami roztoku sú rozpúšťadlo a rozpustené látky. Rozpúšťadlom označujeme spravidla tú látku, ktorá je v porovnaní s ostatnými látkami v nadbytku [4].

2.2.1 Chovanie sa polymérov v roztokoch

Pri vytváraní roztokov z makromolekulárnych látok je výhodou ak je daná látka rozpustná vo vode, pretože je považovaná za najčastejšie rozpúšťadlo a je netoxická.

Pri rozpúšťaní dochádza k rozpusteniu najvyššieho množstva danej látky za vzniku určitého množstva roztoku. Obvykle sa vyjadruje v 1 g látky na 100 g roztoku. Rozpustnosť látok je závislá napríklad na type rozpúšťadla, teplote a tlaku [5].

Podstata rozpúšťania spočíva v tom, že pri rozpúšťaní vždy vzrastá voľnosť pohybu molekúl rozpúšťanej látky. Molekuly rozpúšťadla prenikajú medzerami do vnútra polyméru a spôsobujú parciálnu solváciu úsekov reťazcov. Proces rozpúšťania prebieha pomaly, takže polymér najprv nabobtná. Pri ponechaní polyméru v rozpúšťadle, po určitý čas, možno pozorovať prechod od nabobtnalého gélu cez silne viskózný roztok až k zriedenému roztoku [6].

Týmto spôsobom prebieha rozpúšťanie v dobrých rozpúšťadlách, ktoré sú miešateľné s makromolekulárnou zlúčeninou vo všetkých pomeroch. Makromolekula sa snaží vystaviť pôsobeniu rozpúšťadla čo najviac svojich častí. Stredná vzdialenosť koncov, a teda aj objem makromolekulárneho kĺbka sa zväčšuje – bobtná.

V zlých rozpúšťadlách je kĺbko viac zvinuté, pretože skôr dochádza k vytváraniu kontaktov medzi jednotlivými segmentami makromolekuly, ako k ich styku s molekulami rozpúšťadla [7, 6].

Rozpúšťanie makromolekúl spočíva teda v tom, že jednotlivá molekula je obklopená molekulami rozpúšťadla a podľa koncentrácie sa môže viac či menej voľne v roztoku pohybovať [6].

Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že v taveninách a roztokoch polymérov (amorfný fázový stav) sú polymérne reťazce v tvare štatistického kĺbka s rôznym stupňom zvinutia. Vytvárajú početné konformácie a preskupenia, ktoré určujú ohybnosť reťazca a intermolekulové reťazce a intermolekulové interakcie.

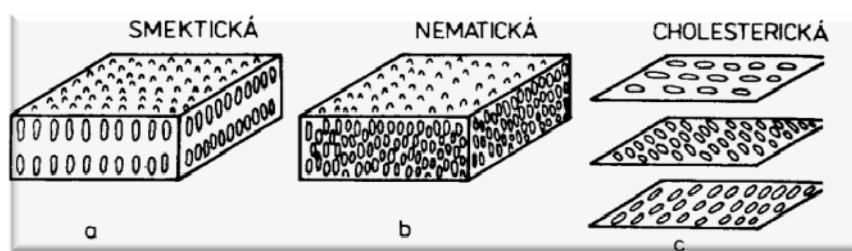
Vzájomné usporiadanie reťazcov polymérov môže existovať v podstate na troch úrovniach:

- amorfná, so štatistickým rozložením segmentov reťazcov polymérov,
- mezomorfna, s dvojrozmerným rozložením segmentov reťazcov polymérov,

- kryštalická, reprezentujúcom trojrozmernú periodickosť usporiadania reťazcov polymérov.

Ak sa hovorí o kvapalno - kryštalickom stave polymérov v roztoku nad ich kritickou koncentráciou, myslí sa tým mezomorfne usporiadanie, ktoré môže mať tri úrovne [8], ktoré sú znázornené na *Obr. 4*:

- nematické,
- smectické,
- cholesterické.

Obr. 4 Schématické znázornenie mezomorfneho usporiadania polymérov s kvapalno - kryštalickou štruktúrou [9].

2.3 Viskozita

Viskozita je jedna zo základných charakteristík kvapalného skupenstva hmoty. Vyjadruje odpor kvapaliny voči toku, je prejavom istého vnútorného trenia kvapaliny. Čím vyššiu má kvapalina viskozitu, tým horšie tečie [10].

2.3.1 Viskozita kvapalín

Kvapaliny sú látky, ktoré sa účinkom i malej vonkajšej sily trvalo deformujú – tečú. Rýchlosť toku kvapaliny je tým väčšia, čím väčšia je vonkajšia sila a čím menšie sú vnútorné sily, ktoré pôsobia proti toku. Vnútorné trenie vzniká v kvapaline ako dôsledok tepelného pohybu a medzimolekulárnych príťažlivých síl. Pri malých rýchlostiach prúdenia (laminárne prúdenie) sa tok kvapalín uskutočňuje ako šmyková deformácia, ktorá charakterizuje zmenu materiálu pri šmykovom napätí. Pri laminárnom prúdení reálnej tekutiny vzniká v dôsledku medzimolekulárnych síl v stykovej ploche

dvoch vrstiev pohybujúcich sa rôznou rýchlosťou v šmykové napätie τ , ktorým sa snaží rýchlejšia vrstva urýchľovať vrstvu pomalšiu a tá naopak spomaľovať vrstvu rýchlejšiu.

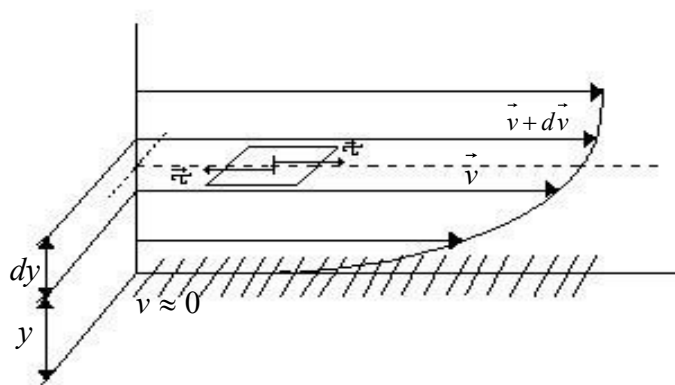
Podľa Newtona je toto šmykové napätie priamo úmerné gradientu rýchlosti $\frac{dv}{dy}$, tj. prírastku rýchlosti dv medzi dvoma priliehajúcimi vrstvami deleného vzdialenosťou vrstiev dy . Platí:

$$\tau = \eta \frac{dv}{dy} \quad [\eta] = Pa \cdot s \quad kg \cdot s^{-1} \cdot m^{-1} \quad (5)$$

kde konštanta úmernosti η sa nazýva dynamická viskozita [$N \cdot s \cdot m^{-2}$], τ je šmykové napätie paralelné s laminárnym tokom [Pa], v je rýchlosť v smere x [$m \cdot s^{-1}$], $\frac{dv}{dy}$ je gradient rýchlosti [s^{-1}] [11].

Dynamická viskozita je látkovou charakteristikou, ktorej hodnota závisí na teplote a tlaku. U plynov s teplotou rastie, u kvapalín naopak klesá. V sústave SI je jednotkou pascal sekunda $Pa \cdot s = kg/m \cdot s$. Skôr sa dynamická viskozita udávala najčastejšie v poisocho P alebo centipoisocho cP. Platí $1 Pa \cdot s = 10 P$. Prevrátená hodnota dynamickej viskozity $\phi = 1/\eta$ sa nazýva **fluidita** (tekutosť) [12].

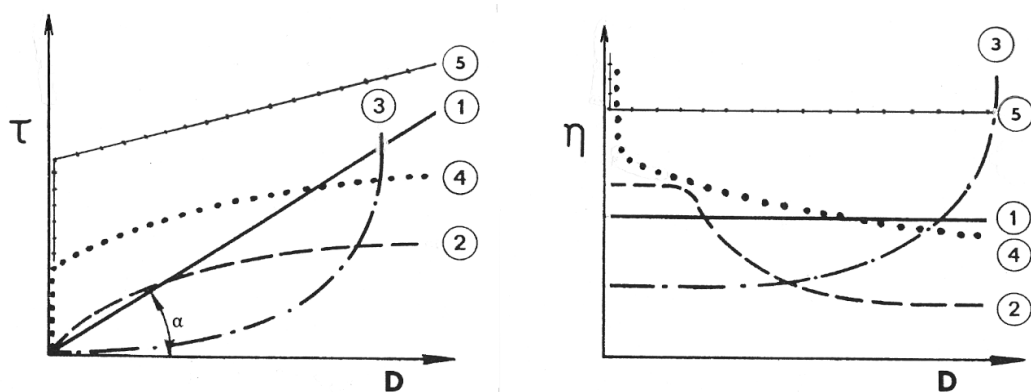
Grafické znázornenie rozdelenia rýchlostí v priečnom reze prúdiacou tekutinou určuje rýchlostný profil (Obr. 5).

Obr. 5 Rýchlostný profil v prúdiacej kvapaline [11].

Smernica dotyčnice v každom bode tohto profilu udáva nielen gradient rýchlosti ale i dotyčnicové napätie τ . Tekutiny, pre ktoré platí priama úmernosť vo vzťahu (5) nazývame newtonské a sú to spravidla nízkomolekulárne látky. Viskozita týchto kvapalín nezávisí na viskóznom napätí. Ostatné nazývame nenewtonské. Toto chovanie nenewtonských kvapalín sa môže plne charakterizovať pri určitej teplote len na základe tokovej krivky (reogramu), ktorá popisuje tokové chovanie v závislosti na šmykovom napätí a šmykovej rýchlosti pre širšiu oblasť hodnôt (Obr. 6). Podľa chovania sa nenewtonské kvapaliny rozdeľujú na [11, 12]:

- pseudoplastické a dilatantné – viskozita je závislá na šmykovej rýchlosti,
- binghamské – kvapaliny vykazujúce mez toku,
- tixotropné a reopexné – kvapaliny s časovo závislou viskozitou.

Obr. 6 Tokové a viskozitné charakteristiky niektorých nenewtonských kvapalín 1- newtonská kvapalina, 2- štruktúrne viskózna kvapalina (pseudoplastická), 3- dilatantná kvapalina, 4 - plastická kvapalina (pseudoplastická s medzou toku), 5- binghamská kvapalina [12].

V hydrodynamických rovniciach sa často používa kinematická viskozita ν definovaná vzťahom [11], ktorý zároveň vyjadruje vzťah medzi dynamickou a kinematickou viskozitou:

$$\nu = \frac{\eta}{\rho_k} \quad [\nu] = m^2 \cdot s^{-1} \quad (6)$$

kde ν je kinematická viskozita [$m^2 \cdot s^{-1}$], η je dynamická viskozita [Pa.s], [N.s.m⁻²], ρ_k je hustota danej tekutiny [$kg \cdot m^{-3}$] [11].

Alternatívnou jednotkou pre kinematickú viskozitu je *stokes* (skratka S alebo St) [13].

$$1 \text{ stokes} = 0.0001 \text{ m}^2 \cdot s^{-1}$$

Kinematickú viskozitu je výhodné používať i pri popisoch dejov závisiacich jednak na viskozite, ale aj hustote, napr. pri popise hydrodynamiky kvapalín [12].

2.3.1.1 Viskozita roztokov makromolekulárnych látok

Roztoky makromolekulárnych látok sú systavy tvorené rozpúšťadlom (disperzným prostredím – spojitá fáza) a makromolekulami (disperzným podielom – rozptýlená fáza). Systavy, ktoré obsahujú aspoň dve fázy alebo zložky, sa označujú ako disperzná sústava. Podľa veľkosti častíc je možné roztoky makromolekulárnych látok zaradiť medzi koloidné disperzné systémy (10^{-9} - 10^{-6} m).

Z hľadiska ich chovania pri toku patria roztoky makromolekulárnych látok medzi nenewtonské kvapaliny. Pre vystihnutie odlišností od newtonského chovania sa pri popisovaní viskozity disperzných sústav používajú tieto veličiny [11]:

Rrelatívna viskozita η_r – v prípade koloidných disperzií je $\eta_r > 1$:

$$\eta_r = \frac{\eta}{\eta_0} \quad (7)$$

kde je η viskozita disperznej sústavy [Pa.s], η_0 viskozita disperzného prostredia [Pa.s],

Špecifická viskozita η_{sp} – udáva pomerný prírastok viskozity:

$$\eta_{sp} = \eta_r - 1 = \frac{\eta - \eta_0}{\eta_0} \quad (8)$$

Redukovaná viskozita η_{red} :

$$\eta_{red} = \frac{\eta_{sp}}{c} \quad (9)$$

kde c je koncentrácia (hmotnostná, molárna, objemový zlomok),

Limitné viskozitné číslo $[\eta]$ [$\text{cm}^3 \cdot \text{g}^{-1}$]:

$$[\eta] = \lim_{c \rightarrow 0} \frac{\eta_{sp}}{c} \quad (10)$$

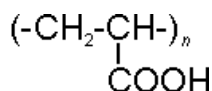
Viskozita disperzných sústav sa líši od viskozity čistého disperzného prostredia, čo je spôsobené prítomnosťou disperzného podielu (častíc), ktorého rozmery molekúl sú väčšie než rozmery molekúl disperzného prostredia. Prítomnosť častíc spôsobuje, že sa menia dráhy jednotlivých molekúl prúdiacej kvapaliny a napomáha tak premiešaniu vrstiev.

S rastúcou molekulovou hmotnosťou disperzného podielu rastie viskozita disperzných sústav [11].

2.4 Polyméry použité pri zvlákňovaní

2.4.1 Kyselina polyakrylová (PAA)

Kyselina akrylová je bezfarebná, číra kvapalina s charakteristickým zápachom. Jej triviálny názov je prop-2-énová, sumárny vzorec je $\text{CH}_2=\text{CH}-\text{COOH}$. Pri vyšších teplotách ľahko polymerizuje, pri teplote menšej ako $13\text{ }^{\circ}\text{C}$ tuhne. Pripravuje sa oxidáciou propénu s kyslíkom v plynnom prostredí. Je neobmedzene miešateľná s vodou. Koncentrovaná kyselina polyakrylová je silná žieravina. Pri priamom styku leptá pokožku a sliznicu. Vo forme aerosólov a pár sa vstrebáva aj neporušenou pokožkou a veľmi silno dráždi pokožku aj sliznicu dýchacích ciest a očí [15]. Štruktúrny vzorec kyseliny polyakrylovej je na Obr. 7 [14].

Obr. 7 Štruktúrny vzorec kyseliny polyakrylovej [14].

Tento polymér bol použitý v celom experimente ako hlavná zložka. Konkrétne bol použitý 35 hm.% Sokolan PA 110 S s M.H. 250 000 g/mol od firmy BASF.

2.4.1.1 Použitie

Polyakrylová kyselina sa používa ako zahusťovalo, pomocná látka pre náterové hmoty, textilné pomocné prostriedky, lepidla, flokulanty. Sodné soli čiastočne zosieťovanej kyseliny polyakrylovej sú podstatou tzv. superabsorbentov (1 g polyméru pohltí až niekoľko sto gramov vody) [15].

Býva súčasťou akrylátových kopolymérov vo vodných disperziách. Zvyšuje ich znášateľnosť s pigmentmi a zlepšuje adhéziu filmov k podkladu [16].

Ďalšie využitie akrylátov je napríklad v umeleckej technike, kde dochádza k vývoju a zdokonaľovaniu už od 50. rokov 20. storočia [17].

V kozmetických výrobkoch sa používa ako nepriepustná bariéra vlhkosti, aby udržovala pleť hydratovanú a nestrácala vodu. Akrylová kyselina má tiež vodeodolný a voduodpuďujúci účinok [18].

V medicíne sa polyakryláty využívajú už mnoho rokov, napr. na výrobu šošoviek a rôznych implantačných materiálov. Pre svoju stabilitu a vysokú biokompatibilitu sa používajú vo forme polyakrylátových gelov. Navyše predstavujú unikátnu kombináciu viskozity a elasticity, čo umožňuje jednoduchú aplikáciu [19]. Ako je uvedené v článku [20], kyselina polyakrylová nachádza svoje uplatnenie aj v oblasti stomatológie ku zhotovovaniu výplní v stálom chrupe, ku zhotovovaniu sendvičových výplní, pre výplne v dočasnom chrupe, ku zhotovovaniu podložiek, dostavieb a dočasných výplní.

Podľa [16] sa kyselina polyakrylová v kombinácii s polyetylén glykolom používa vo forme hydrogélu, k tvorbe umelej rohovky.

2.4.1.2 Karboxylové kyseliny

Svojou štruktúrou sa kyselina polyakrylová radí medzi karboxylové kyseliny. Vo svojom reťazci obsahuje karboxilovú skupinu – COOH, ktorá je formálne tvorená spojením karbonylovej skupiny a hydroxylovej skupiny. Interakcia oboch týchto častí jej skupiny mení ich chemické vlastnosti tak, že celá karboxylová skupina sa považuje za novú funkciu s vlastnými charakteristickými vlastnosťami.

Názvoslovie sa používa buď triviálne, ako napr. kyselina mravčia, alebo systematické, pomocou prípony - ová kyselina alebo - karboxylová kyselina.

Rozdelenie karboxylových kyselín:

a) podľa uhlíkovodíkového reťazca:

- alifatické (mastné), ktoré môžu byť nasýtené alebo nenasýtené,
- alicyklické,

- aromatické.
- b) podľa počtu karboxylových skupín rozdeľujeme karboxylové kyseliny na mono- , di- ,tri- , až polykarboxylové kyseliny.

Vlastnosti karboxylových kyselín

- a) **fyzikálne:** Nižšie karboxylové kyseliny sú kvapaliny ostrej vône, s vodou sa miešajú v každom pomere. Stredné kyseliny sú olejovité kvapaliny nepríjemného zápachu, vyššie sú pevné látky nerozpustné vo vode. Podobne ako pri alkoholoch, molekuly sú asociované vodíkovými mostíkmi (vo forme diméru).
- b) **chemické:** Presun elektrónov - väzbového orbitálu karboxylovej skupiny na elektronegatívnejší kyslík vyvoláva polarizáciu väzby - OH, čo sa prejavuje kyslým charakterom karboxylových kyselín.

Možnosť delokalizácie náboja (rovnomé rozdelenie na kyslíkových atómov) stabilizuje ionizovaný karboxyl. Napriek tomu karboxylové kyseliny sú slabými kyselinami. Hodnotu konštanty ionizácie ovplyvňuje prítomnosť substituentov v uhlíkovodíkovom reťazci (+I a -I efekt). Dikarboxylové kyseliny ionizujú do dvoch stupňov. Do prvého stupňa sú silnejšími kyselinami ako monokarboxylové kyseliny [21].

Soli karboxylových kyselín

Neutralizáciou s hydroxidmi (alebo uhličitanmi) vznikajú soli karboxylových kyselín. Význam majú sodné a draselné soli vyšších mastných kyselín (stearová, palmitová), ktoré sa používajú ako mydlá [21].

Výskyt a vznik karboxylových kyselín

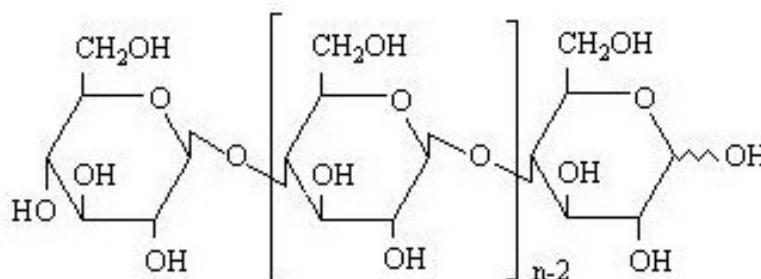
V prírode sú hojne rozšírené, väčšinou viazané vo forme solí a derivátov. Laboratórne vznikajú oxidáciou primárnych alkoholov cez aldehydy [21].

2.5 MDOC (Micro - Dispersed Oxidised Cellulose)

MDOC - mikrodisperzná oxidovaná celulóza je kopolymér polyanhydroglukózy a polyanhydroglukuronovej kyseliny (PAGA). Je produktom patentovanej technológie firmy *Alltracel Pharmaceuticals Plc*. MDOC je mikrodisperzná vápenato - sodná soľ oxidovanej celulózy (MDOC). Jedná sa o prírodné biokompatibilné, neutrálne a resorbovateľné hemostyptikum, ktoré sa vo forme prášku používa k liečbe kapilárneho a parenchymatózného krvácania spoločne s chirurgickou liečbou [22].

2.5.1 Celulóza

Celulóza je lineárny homopolymér, ktorý sa skladá z opakujúcich sa jednotiek β -D - glukopyranózy vzájomne prepojenej β -1,4 - glykosidickou väzbou. Jej štruktúrny vzorec je zobrazený na *Obr. 8*. Dĺžka reťazca celulózy značne kolíše. Priemerný polymeračný stupeň celulózy sa pohybuje medzi 8000-10000 [23]. Je to najbežnejší organický polymér [24]. V prírode sa celulóza vždy vyskytuje so sprievodnými látkami, a to pektocelolózou, lignocelulózou a kutocelulózou [25].

Obr. 8 Štruktúrny vzorec celulózy [24].

Z chemického hľadiska je celulóza polysacharid, ktorý je zložený z veľkého počtu navzájom spojených molekúl glukózy. V rastlinách je celulóza hlavnou zložkou *bunkových stien*, kde je súčasťou mnohých podporných štruktúr. Dodáva mechanickú pevnosť a odolnosť [26].

V molekule celulózy nie sú postranné reťazce ako je to napr. pri molekule škrobu. Absencia postranných reťazcov spôsobuje, že tieto lineárne molekuly ležia

blízko seba. Veľa voľných -OH skupín poskytuje veľa príležitostí na vytvorenie vodíkových väzieb medzi susediacimi molekulami celulózy [27].

Celulóza je hygroskopická, ľahko prijíma vodu a vlhne. V suchom stave je veľmi stála, avšak existuje rada mikroorganizmov, ktoré ju vedia rozložiť na jednoduché cukry a energeticky využiť (tieto mikrobiálne procesy sa uplatňujú pri hnití alebo tlení dreva) [26]. Niektoré baktérie môžu premeniť celulózu na ethanol, ktorý môže byť ďalej používaný ako palivo [24].

2.5.1.1 Použitie celulózy

Celulóza je hlavná podstata papiera, lepenky a textilného materiálu vyrobeného z bavlny, ľanu a ďalších rastlinných vlákien. Z celulózy sa tiež vyrába celofán, čo jest transparentná fólia, ktorá slúži predovšetkým ako transparentný obalový materiál. Umelý hodváb, čo jest dôležité vlákno, ktoré sa používa pre textilné materiály od začiatku 20. storočia. Oboje, celofán i umelý hodváb, sú známe ako "regenerované celulóзовé vlákna". Sú identické s chemickou štruktúrou celulózy a sú obvykle vyrobené z viskózy (viskózny roztok vyrobený z celulózy). Väčšie množstvo súčasných a environmentálne priateľských metód, ako produkovať umelý hodváb je postup, pri ktorom sa vlákna vyrábajú z buničiny dreva [24, 28].

Prevažná časť zušľachtenej buničiny a tiež bavlnenej celulózy sa používa na umelé celulóзовé vlákna (predovšetkým viskózové a acetátové). Ďalej rôzne celulóзовé deriváty predovšetkým estery a étery. Malé množstvá veľmi čistej celulózy sú aj naďalej využívané ako aditíva v nízkokalorických potravinách ako náhrada vláknin, vo farmácii k príprave liekových foriem tabliet, k analytickým metódam atď. [28].

Celulóza sa používa v laboratóriách ako stacionárna fáza pre tenké vrstvy v chromatografii. Je to surovina pre výrobu nitrocelulózy. Nitrocelulózy sú silne závislé na stupni nitrácie. Vyrába sa mono -, di - a tri - nitrát celulózy. Mono nitráty slúžia na výrobu fólií tzv. celuloidu, používaného pre filmový a fotografický film až do roku 1930. Di nitráty na prípravu lakov a vysoko nitrované deriváty slúžia k príprave strelného prachu [24, 28].

Celulóza sa používala pre výrobu hydrofilných a vysoko absorpčných húb a vodorozpusťných lepidiel, pre viazanie kníh ako methyl celulóza a carboxymethyl celulóza, ktorá sa používa ako lepidlo na tapety [24].

2.5.2 Reakcie celulózy

Celulóza je látka, ktorá je málo reaktívna, čo je dané jednak jej chemickým zložením, ale aj predovšetkým jej štruktúrou. Napriek tomu však poznáme jej početné zlúčeniny a deriváty.

Keďže je to vysoko polárna látka, nie je rozpustná takmer v žiadnom rozpúšťadle. Rozpúšťa sa v niektorých špeciálnych činidlách, napr. v amoniakálnom roztoku hydroxidu meďnatého (tzv. Schweizerovo činidlo) a v alkalických roztokoch vínanov [29].

Ak berieme v úvahu štruktúru celulózovej makromolekuly, môžeme rozlíšiť dva vplyvy chemických činidiel:

- 1) činidlá reagujú s hydroxylovými skupinami glukózových zostatkov, pri čom vznikajú étery alebo estery celulózy,
- 2) činidlá pozmeňujú, najčastejšie skracujú celulózový reťazec, pri čom vznikajú regenerované celulózy, hydrocelulózy a oxidované celulózy (reakcie odbúravaním).

Z reakcií odbúravania celulózy má najväčšiu dôležitosť hydrolýza glukosidických väzieb a oxidácia. Hydrolytické štiepenie prebieha v prítomnosti kyselín, zatiaľ čo k oxidácii môže dôjsť buď v alkalickom, kyslom alebo neutrálnom prostredí [29].

2.5.3 m•doc™ (Micro - Dispersed Oxidised Cellulose)

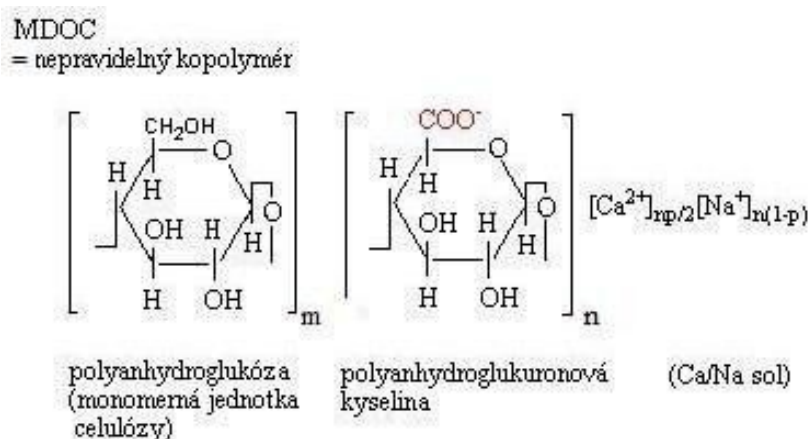
Prvé preparáty na základe oxidovanej celulózy boli prednostne vyvinuté a používané pre vojenské účely v priebehu II. svetovej vojny, a to nielen pre hemostatický efekt, ale tiež pre svoje hojivé účinky [30].

Celulóza a jej deriváty reprezentujú najbezpečnejšie a najlepšie tolerované polyméry vo farmaceutických produktoch. Prvá správa o použití oxidovanej celulózy ako hemostatického materiálu bola publikovaná behom druhej svetovej vojny, kedy Americkí vedci zistili, že celulóza, ktorá je sama o sebe ľudským organizmom

neodbúrateľná, môže po patričnom spracovaní slúžiť ako veľmi účinné a vstrebateľné hemostatikum [29].

Neutralizovaná forma oxidovanej celulózy, predovšetkým jej soli s mono a bivalentnými kationtmi (soli alkalických kovov a kovov alkalických zemín), je charakterizovaná neprítomnosťou systémovej toxicity vrátane absencie kožného a tkaninového podráždenia, keďže pH vodného extraktu je blízke neutrálnemu.

Predstaviteľom takejto formy celulózy je aktívna substancia MDOC, ktorá sa používa ako topický hemostatický prášok od roku 1998 vo forme spreja, obsahujúceho mikrodispergovanú Ca/Na soľ oxidovanej celulózy. Štruktúrny vzorec MDOC, je uvedený na *Obr. 9*. Tento materiál po kontakte s krvou alebo tkanivovou tekutinou ľahko vytvára hmotu podobnú gélu, schopnú pokryť krvácajúci povrch elasticou vrstvou a viesť k rýchlej zástave krvácania.

Obr. 9 Štruktúrny vzorec MDOC [31].

V mnohých experimentálnych štúdiách sa ukázalo, že tento produkt je absorbovateľný hemostatický materiál, dobre tolerovaný organizmom [32].

MDOC celkovo obsahuje 16 - 24 hmotnostných % karboxylových skupín, 4 -6% vápnika a 1,5 - 3,5 % sodíku (počítané na suchú látku) [32].

MDOC je jemný, biely, krémovo biely až nažltlý, hygroskopický prášok slabého zápachu. Je zmesou základných častíc o priemere menších než 5 μm, a ich aglomerátov

veľkosti okolo 20 μm . Príležitostne sa môžu vyskytovať rezídua mikrovlákien s priemerom 20 - 30 μm a dĺžky maximálne 80 μm .

MDOC je nerozpustná v bežných organických rozpúšťadlách a zriedených minerálnych kyselinách. Je čiastočne rozpustná vo vode, miera rozpustnosti závisí na stupni polymerácie. Rozpúšťa sa v zriedených roztokoch hydroxidov. pH 1% vodné suspenzie látky je 4,5 – 6,5 [32].

V súčasnosti sa produkty oxidovanej celulózy používajú vo forme rôznych výrobkov. Medzi tieto preparáty sa radia výrobky niektorých zahraničných spoločností napr. Surgicel – fy Johnson and Johnson, ďalej sú to výrobky Bloodcare - BATIST, SEAL ON^{TM} - POMARK – MD a tiež výrobok firmy Alltracel patriaci do skupiny glukuronanov [24, 30, 33].

Okrem zástavy kapilárneho krvácania a krvácania z parenchymatóznych orgánov a resekčných plôch pri chirurgických zákrokoch [30] sa tieto produkty používajú napríklad k urýchľovaniu hojenia holenných vredov [34].

2.6 Siet'ovanie polymérov

Po vytvorení nanovlákných vrstiev boli tieto vrstvy rozpustné vo vode. Aby bolo možné s nimi ďalej pracovať, bolo potrebné zaistiť aspoň čiastočnú nerozpustnosť siet'ovaním.

Podstatou siet'ovania je vzájomné spájanie polymérnych reťazcov vedúce ku zväčšovaniu makromolekúl. Má mimoriadny význam, pretože dochádza k podstatným zmenám vlastností napr. zhoršenie rozpustnosti, tavitelnosti, zvýšenie tvarovej stálosti a odolnosti voči chemikáliám. Dôsledkom týchto zmien je obtiažnejšia spracovateľnosť, preto je účelné vytvoriť zosiet'ovanú štruktúru až v hotovom výrobku. Čím hustejšie zosiet'ovanie, tým menší prístup pre nízkomolekulárne látky, tzn. klesá navlhavosť, bobtnavosť a pod.

Vznik zosiet'ovanej štruktúry prebieha rôznymi spôsobmi:

1. polykondenzáciou a polyadíciou troj a viacfunkčných monomérov,
2. kopolymeráciou monomérov, z ktorých aspoň jeden má vyššiu funkčnosť ako dva (okrem konjugovaných diénov),

3. zabudovaním mostíkov medzi lineárne makromolekuly,
4. vzájomnou reakciou makromolekúl s vhodnými funkčnými skupinami.

V technickej praxi sa dodatočným sieťovaním vulkanizujú rôzne kaučuky a vytvrdzujú syntetické živice [35].

Reakcie sieťovania môžu prebiehať medzi polymérnymi reťazcami navzájom, alebo na medzifázovom povrchu častíc, ak sú funkčné skupiny situované na ich povrchu [36].

V článku [37] je uvedené, že k sieťovaniu kyseliny polyakrylovej boli použité sieťujúce činidlá, a to kopolymér kyseliny polyakrylovej alebo maleinovej s obsahom 1 – 10 hm.%. Pri sieťovaní sa vytvárali intervláknenné sieťujúce väzby. Tieto vytvorené štruktúry umožňujú použitie týchto materiálov ako absorbenty, ktorých štruktúra môže vytvárať i hydrogély. V ďalšej štúdii, ktorá sa zaoberala hydrogélmi založenými na chemickom sieťovaní kyseliny polyakrylovej, boli ako sieťujúce činidlá použité macrodiisokyanát (MDIC) a oligomethandiisokynát (DO). Podrobne je táto práca popísaná v článku [38].

2.7 Hydrogély

Úlohou tejto práce bolo tiež zisťovať správanie sa vytvorených vlákenných vrstiev vo vodnom prostredí. Pre účely použitia je totiž vhodné, aby vytvorené vrstvy boli schopné odolať vodnému prostrediu, so zachovaním svojej štruktúry, a tak vytvárať vhodné prostredie pre hojenie rán.

Materiály s týmito vlastnosťami sú nazývané hydrogélmi [39].

Hydrogély sú materiály, ktoré sú po umiestnení v prostredí, kde je nadbytok vody, schopné rýchlo bobtnať a udržať veľké objemy vody v ich nabobtnalej štruktúre. Materiály sa nerozpustia vo vode a udržiujú troj – rozmerné siete. Takéto vodné gélové siete sú nazývané hydrogély (tiež nazývané vodné gély). Hydrogély sú obvykle vyrobené z hydrofilných polymérnych molekúl, ktoré sú zosieťované buď chemickou väzbou alebo ďalšími kohéznymi silami ako iontové interakcie alebo vodíková väzba. Hydrogély sú elastické látky v tom zmysle, že ich konfigurácia má pamäť a systém sa po dlhom pôsobení deformácie vráti do pôvodného tvaru.

Polymérna sieť malých častočiek s priermi menšími než $1\mu\text{m}$ (typicky v rozsahu 100 nm) sa nazýva mikrogély [39].

2.7.1 Hydrogély ako biomateriály

Súhrnné štúdie ukazujú, že hydrogély sú vysoko biokompatibilné. Hydrogély, majú niekoľko jedinečných vlastností, ktoré ich robia biokompatibilnými.

Za prvé: hydrogély majú nízke medzi povrchové napätie s okolitými biologickými tekutinami a tkanivami, a minimalizujú hnaciu silu pre adsorpciu bielkovín a súdržnosť buniek. Pre ich veľmi vysoký obsah vody, je povrch hydrogélů nazývaný superhydrofilický rozptýlený povrch. Tento povrch je známy vysokou biokompatibilitou. Toto je pravdepodobne kvôli skutočnosti, že povrch hydrogélů nespôsobuje presné aktívne rozhranie.

Za druhé: hydrogély simulujú niektoré hydrodynamické vlastnosti prirodzených biologických gélov, buniek a tkanív v mnohých spôsoboch. Vysoká pohyblivosť polymérnych reťazcov na povrchu hydrogélů prispieva k zamedzovaniu adsorpcie bielkovín a súdržnosti bunky. Toto je hlavne spôsobené priestorovou odpudivosťou vynaloženou polymérnym reťazcom. Adsorpcia bielkovín a súdržnosť bunky je zamedzovaná nešpecifickou odpudivosťou vyplývajúcou z "entropie" a "miešania" pri interakciách medzi polymérnymi reťazcami a bielkovinami alebo membránami bunky. Tento jav je rovnaký pre správne rozoznanie priestorovej stabilizácie bielkovinových molekúl a koloidných častočiek.

Za tretie: mäkká, kaučukovitá povaha hydrogélů minimalizuje mechanické a trecie podráždenie okolitého tkaniva. Nízke trecie povrchy nespôsobujú bolesť a poškodenie sliznice alebo naznačenie krvných ciest, a tak sa netvoria infekcie a trombusy [39].

Hlavná nevýhoda použitia hydrogélů je, že majú zlú mechanickú pevnosť a tuhosť po nabobtnaní. Táto nevýhoda môže byť prekonaná rúbovaním hydrogélů s dobrými mechanickými vlastnosťami na biomateriál. Rúbovanie hydrogélů na povrch biomateriálu mení len vlastnosti povrchu zatiaľ čo objemové vlastnosti zostávajú nezmenené. Hydrogély môžu byť rúbované na biomateriály fyzikálnou adsorpciou, fyzikálnym zachytením, pripojením väzby a polymeráciou.

Hlavný odbyt pre biomateriály je v oblasti kardiovaskulárnych implantátov, ortopedických implantátov, intravaskulárnych a cievnych, močových ciest, nahradenie mäkkého tkaniva, intraokulárne šošovky, obvazy na rany, biosenzory a zariadenia s riadeným uvoľňovaním. Tieto všetky biomateriály zlepšujú ich biokompatibilitu prostredníctvom povrchovej úpravy hydrogélom [39].

2.7.2 Biodegradabilné hydrogély

Biodegradabilné polymérne systémy boli často používané vo vývoji rozvinutých systémov pre cielečné doručovanie liečiv. Od tej doby čo je známe, že forma dávkovania je odbúrateľná a vylúčiteľná z tela, je žiaduce použitie biodegradabilných polymérnych systémov pre doručenie liečiva s riadeným (cielečným) uvoľňovaním. Týmto sa dá vyhnúť vyberaniu zariadenia z tela chirurgicky alebo ďalšími spôsobmi, keď už neskôr nie je potrebné. Biodegradabilné polymérne systémy tiež poskytujú flexibilitu v designu doručovacích systémov liekov pre veľké molekulové hmotnosti, ako peptidy a bielkoviny, ktoré nie sú vhodné pre difúzne - kontrolované uvoľňovanie prostredníctvom nedegradabilných polymérnych matric. Účinok biodegradabilných polymérnych systémov sa v posledných rokoch významne menil. Pomer uvoľňovania liečiva bol hlavne riadený difúziou skrz polymérne matrice, degradácia polyméru nebola považovaná za dobre ohraničenú a nijak nutnú premenu. V súčasnej dobe je degradácia polyméru považovaná za vysoko žiadanú a je často používaná ku kontrole pomeru uvoľňovania liečiva.

Väčšina výskumov na biodegradabilné systémy s uvoľňovaním liečiva používala vo vode nerozpustné polyméry ako polyglykolovú kyselinu alebo polymliečnu kyselinu. Biodegradabilným systémom hydrogélom sa venovali rôzne štúdie. Kvôli jedinečným vlastnostiam hydrogélom sa očakáva, že biodegradabilné hydrogély nájdu široké použitie v zlepšení existujúceho spôsobu dávkovania a vo vývoji nového a lepšieho systému doručenia liečiv [39].

3 Experimentálna časť

V prvej časti experimentu bolo úlohou zistiť možnosti zvlákňovania a sieťovania kyseliny polyakrylovej (PAA) s rôznymi aditívami. Druhá časť experimentu bola venovaná možnosti začlenenia liečiv - MDOC do takto vyrábaných nanovláken. Keďže výsledné produkty sú určené pre použitie v medicíne, bolo snahou vytvárať roztoky bez pridávania ďalších činidiel, ktoré by mali vplyv na zloženie a vlastnosti výsledných nanovláken. Ďalej bolo cieľom sledovať vplyv koncentrácie aditív spolu s MDOC na výkon elektrostatického zvlákňovania. Sledovali sa aj geometrické charakteristiky vrstiev z takto vyrobených nanovláken.

Časť experimentu sa venovala vplyvu starnutia zvlákňovaných roztokov na výsledné vlastnosti nanovlákennej vrstvy.

3.1 Priebeh experimentu

Pri vytváraní roztokov a následnej výrobe nanovlákennej vrstvy sa postupovalo nasledovne:

Experiment 1 - príprava roztokov z kyseliny polyakrylovej s rôznymi sieťovadlami:

- Polyvinylalkohol, bolo vytvorených deväť skúšobných roztokov P1 až P9 pre zistenie zvlákniteľnosti. Zloženie roztokov je uvedené v *Tab. 1* spolu s hodnotami obsahu sušiny PAA. Pokračovalo sa s piatimi koncentraciami 4:6, 5:5, 6:4, 7:3, 8:2 (P2 – P6) - PAA:PVA.
  - Polyethylénoxid, päť roztokov – obsah PEO 5, 10, 15, 20, 25 hm.%.
  - Glycerín, päť roztokov- obsah glycerínu 5,10, 15, 20, 25 hm.%.
- (Zloženie roztokov s obsahom PEO a Gly viz. príloha 2, Tab. 2)

Experiment 2 - príprava roztokov ako v Experimente 1, s tým, že boli vynechané skúšobné roztoky u PVA. A následné začlenenie 16 hmot. % MDOC (ďalej len 16% MDOC) do týchto roztokov.

- Meranie dynamickej viskozity vytvorených roztokov v čase t_0 , t_{30} , t_{60} .
- Elektrostatické zvlákňovanie metódou Nanospider.

- Zisťovanie plošnej hmotnosti nanovláknenných vrstiev a určenie výkonu stroja Nanospider.
- Tepelné siet'ovanie v laboratórnej teplovzdušnej sušiarňi po rôznu dobu a teplotu.
- Testovanie rozpustnosti zosiet'ovaných nanovláknenných vrstiev v studenej destilovanej vode po dobu 2, 5 a 10 minút a sledovanie zmeny štruktúry vrstiev po kontakte s vodou.
- Tvorba snímok nanovláknenných vrstiev na rastrovacom elektrónovom mikroskope VEGA TS 5130.
- Spracovanie snímok nanovláknenných vrstiev pomocou obrazovaej analýzy LUCIA G – meranie priemeru vlákien.

Tab. 1 Hodnoty sušín kyseliny polyakrylovej a polyvinylalkoholu vo výsledných skúšobných roztokoch v rôznych pomeroch.

Vzorka		P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9
Zloženie roztoku/10 [g]		PAA:PVA								
		9:1	8:2	7:3	6:4	5:5	4:6	3:7	2:8	1:9
Obsah sušiny v roztoku [%]	PAA	95,16	89,75	83,62	76,64	68,63	59,32	48,39	38,46	19,55
	PVA	4,84	10,25	16,38	23,36	31,37	40,68	51,61	61,54	80,45
Hmotnostné pomery sušín v [g]	PAA	3,15	2,8	2,45	2,1	1,75	1,4	1,05	0,8	0,35
	PVA	0,16	0,32	0,48	0,64	0,8	0,96	1,12	1,28	1,44

3.2 Použité polyméry a siet'ovadlá

3.2.1 Polyvinylalkohol (PVA)

Polyvinylalkohol $[-CH_2-CH(OH)-]_n$ je biela práškovitá hmota kryštalického charakteru. Monomerný vinylalkohol nie je stabilná zlúčenina, preto sa polyvinylalkohol získava zmydelnením alebo reesterifikáciou polyvinylacetátu. Ako polyvinylalkohol sa označujú produkty, ktoré obsahujú toľko voľných hydroxylových skupín, že sú rozpustné i v studenej vode. Hlavnými veličinami ovplyvňujúcimi jeho fyzikálne vlastnosti sú polymeračný stupeň a stupeň hydrolýzy, resp. reesterifikácie. Jeho rozpustnosť závisí na polymeračnom stupni, tzn. čím vyšší je polymeračný stupeň,

tým horšie sa polyvinylalkohol rozpúšťa. Ďalej je ovplyvnená stupňom hydrolýzy, resp. reesterifikácie. PVA má prevažne štruktúru 1, 3-glykolu, ale 1 až 2 mol. % PVA majú štruktúru 1, 2-glykolu. Je použiteľný v rozsahu teplôt - 50 až 130°C. Je málo termoplastický a nad teplotou 220°C sa rozkladá. Odoláva organickým kyselinám, neodoláva však vodným roztokom anorganických kyselín a alkalických hydroxidov. Je možné ho previesť v produkty viac viskózne až nerozpustné vo vode, a to zahriatím na teplotu 160°C a vyššie, pôsobením nepatrných množstiev bórxu, kyseliny bóritej a jej solí, kyseliny fosforečnej, dichromanov, diisokyanátov a pod [40].

PVA sa používa hlavne ako ochranný koloid zaisťujúci stabilitu polymérnych disperzií. Ďalej sa používa ako zahusťovadlo pri výrobe tušu, atramentu a razítkových farieb, k príprave lepidiel, pre impregnáciu papiera proti tukom a rozpúšťadlám, ako separačný prostriedok pri spracovaní nenasýtených polyesterových živíc, v textilnom priemysle, v špeciálnych prípadoch ako náter odolávajúci benzínu a olejom a pre výrobu ochranných prostriedkov. Z PVA sa tiež pripravujú fólie rozpustné vo vode a odolávajúce rozpúšťadlám. Používajú sa pre rôzne špeciálne účely, napr. ako obaloviny, ktoré sa súčasne s obsahom rozpúšťajú vo vode [40].

V zdravotníctve nachádza polyvinylalkohol uplatnenie pri výrobe liečiv vo farmaceutickom priemysle [41]. Používa sa pri liečbe tzv. „suchého oka“ k výrobe umelých slz v kombinácii s hydroxypropylcelulózou [42]. Podľa článku [43] možno očakávať, že sa nanovláknenné vrstvy vytvorené z polyvinylalkoholu dajú použiť ku krytiu rán, s tým, že nebude dochádzať k nežiaducemu množeniu baktérií.

V tomto experimente bol použitý 16 hmot.% PVA s obchodným názvom **Sloviol® R**, od Nováckych chemických závodov, a.s. Podľa [44] sa molekulová hmotnosť Sloviolu R pohybuje v rozmedzí 60 000 – 100 000 g/mol.

3.2.2 Polyethylénoxid

Polyethylénoxid $[-CH_2-CH(O)-]_n$ je látka, ktorá vzniká polymeráciou ethylenoxidu. Ethylenoxid C_2H_4O , cyklický ether, je bezfarebná kvapalina. Teplota varu je 10,7°C, je veľmi reaktívny, a preto je to základná látka pre syntézu alifatických zlúčenín. Používa sa ako filmotvorná látka, zahusťovadlo, obalový prostriedok s emulgátormi (polyethylenglykoly) [45]. Ďalšou oblasťou použitia je farmaceutický

priemysel. Vo forme blokových kopolymérov polyetylenoxid- b- polyamino kyseliny sa používa k príprave tkanivových náhrad [46].

V experimente bol použitý polyetylénoxid o M.H. 1000 g/mol od firmy CHEMAPOL.

3.2.3 Glycerín

Glycerín, resp. glycerol $C_3H_8O_3$ je bezfarebná viskózna kvapalina, sladkej chuti, ktorá je rozpustná vo vode. Svojou chemickou povahou predstavuje najjednoduchší trojsýtny alkohol $CH_2OH-CHOH-CH_2OH$. Je rozpustný vo vode a alkohole. Teplota topenia je $17,9^{\circ}C$, teplota varu je $290^{\circ}C$. Ako zlúčenina s rôznymi organickými kyselinami, hlavne s palmitovou, steárovou a olejovou, tvorí podstatnú súčasť mastných tukov a olejov. Vo veľkom sa pripravuje v mydlárňach a sviečkarňach hydrolýzou tukov. Najnovšia metóda je založená na enzymatickom štiepení fermentov z ricínových semien. Vyrába sa tiež pri výrobe kyseliny steárovej rozkladom pevných tukov vodou za vyššieho tlaku, a za prítomnosti malého množstva vápna. Glycerín je tiež možno získať pomocou kyslého štiepenia pomocou kyseliny sírovej alebo syntetickou výrobou napríklad z propénu alebo propylénu [47].

Glycerín má mnohostranné použitie napríklad pre výrobu farmaceutík. V stomatológii sa používa ako prísada v prípravkoch na bielenie zubov [48]. V medicíne sa používa pre zmrazovanie tkanivových a bunečných implantátov, červených krviniek a spermií [49, 50, 51]. Ďalej sa používa na výrobu kozmetických preparátov a prísad do vlasovej kozmetiky, k udržiavaniu vlhkosti krémov, zubných pást, razítkových farieb, lepidiel, v textilnom a potravinárskom priemysle, pre výrobu nitroglycerínu a plastov, farieb, syntetických hmôt (napr. celofán, alkydové živice), tukov a transparentných mydiel, ďalej ako zmäkčovadlo, prostriedok proti zamrznutiu a pod.

V experimente bol použitý bezvodý glycerín o M.H. 92,10 g/mol od firmy ONEX.

3.2.4 m•doc™ (Micro - Dispersed Oxidised Cellulose)

Pre experiment bol použitý MDOC vo forme jemného krémovo bieleho prášku, z ktorého bol namiešaný 16% - ný vodný roztok. MDOC je produktom patentovanej technológie firmy Alltracel Pharmaceuticals Plc [29].

3.3 Použité metódy, prístroje, programy a zariadenia

Vytvorené nanovláknenné vrstvy boli zhotovené na prístroji Nanospider, ktorého princíp je popísaný v kapitole 1.1.1.

3.3.1 Guličkový viskozimeter HAAKE

Viskozita roztokov bola meraná pomocou guličkového viskozimetru HAAKE Falling Ball Viscometer C. Viskozimeter meria viskozitu priehľadných newtonských kvapalín pomocou metódy padajúcej guľičky. Táto viskozita je úmerná času, za ktorý padajúca guľička prejde určitú vzdialenosť. Výsledkom skúšky je dynamická viskozita v jednotkách mPa.s [52].

Podľa Stokesovho zákona pre rýchlosť pádu platí rovnica

$$v = F / 6\pi \cdot \eta \cdot r \quad F = 3/4\pi \cdot r^3 \cdot (\rho_1 - \rho_2) \cdot g, \quad (11)$$

kde ρ_1 , ρ_2 sú hustoty guľičky a kvapaliny, r – polomer guľičky [10].

Pre stanovenie viskozity sa používa vzťah

$$\eta = 2g \cdot r^2 (\rho_1 - \rho_2) / 9v \quad (12)$$

Po úprave vzťahu (12) dostaneme vzorec pre výpočet viskozity

$$\eta = K \cdot (\rho_1 - \rho_2) \cdot t, \quad (13)$$

kde K je konštanta pre jednotlivé guľičky, ktorých hodnoty sú uvedené v prílohe 1.

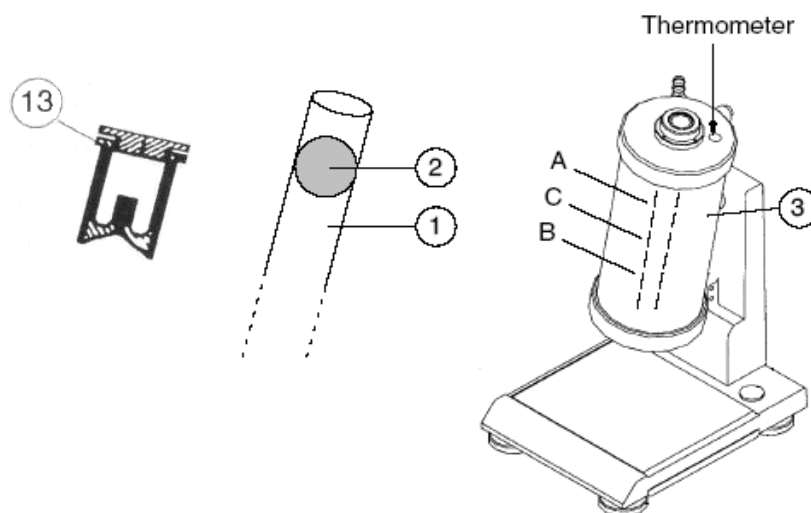
Popis prístroja

Vnútro prístroja (*Obr. 10*) je tvorené meracou sklenenou trubicou 1 a guľičkou 2. Na trubici sú znázornené tri kruhové rysky, z ktorých sú A a B od seba vzdialené 100 mm a C je uprostred nich. Meracia trubica je opatrená vonkajšou sklenenou trubicou, ktorej priestor 3 je naplnený kvapalinou s riadenou teplotou. Meracia trubica je

upevnená k stojanu takým spôsobom, že je jej os v priebehu merania naklonená 10 stupňov vzhľadom k vertikálnej osi. Meracia trubica je uzatvorená na oboch stranách dvoma zátkami, z ktorých jedna obsahuje kapiláru a malú nádržku. Táto zátka zabráňuje nežiaducim zmenám tlaku v kvapaline a zaisťuje priechod pre vzduchové bubliny.

Všetky časti viskozimetru, ktoré sú v priamom kontakte so vzorkou musia byť čisté a suché. Meraná vzorka sa vleje do meracej trubice 1 až 20 mm pod hranu trubice. Potom sa do trubice umiestni vhodná guľička a uzatvorí sa pomocou dutej zátky 13. Vzorka v trubici musí byť bez vzduchových bublín.

Doba presunu guľičky od hornej rysky A k dolnej ryske B sa meria pomocou stopiek. Meranie je väčšinou opakované trikrát [52].

Obr.10 Guľičkový viskozimeter HAAKE [52].

3.3.2 Rotačný viskozimeter VISCO BASIC Plus

Pre porovnanie meraní z guľičkového viskozimetru HAAKE bola viskozita základného polyméru – kyseliny polyakrylovej zmeraná i na rotačnom viskozimetre.

Rotačný viskozimeter sa používa pre stanovenie dynamickej viskozity. Dynamická viskozita je stanovená z veľkosti točivého momentu, ktorý je meraný v ustálenom režime otáčania vhodného hriadeľa vo vzorku [53].

Popis prístroja

Ponorný rotačný viskozimeter VISCO BASIC Plus (*Obr. 11*) patrí medzi prístroje typu "Brookfield", ktorý meria brzdiaci účinok kvapaliny na disk rotujúci v skúmanej kvapaline. Rýchlosť otáčania je nastaviteľná v stupňoch od 0.3 do 100 min^{-1} . Prístroj má podsvietený displej, na ktorom sa súbežne zobrazujú číslo rotujúceho disku, percentuálna hodnota zaťaženia snímača, aktuálne otáčky a nameraná viskozita v cP (mPa.s). K dispozícii je funkcia AUTO-RANGE pre automatické prepínanie rozsahov a funkcia alarmu, upozorňujúca obsluhu, keď zaťaženie snímača klesne pod minimálnu hodnotu potrebnú pre presné meranie. Viskozimeter sa vyrába v troch variantoch L, R a H, líšiacich sa rozsahom meraných hodnôt viskozity. Prístroj obsahuje štyri, resp. šesť kusov štandardných diskov, nastaviteľný statív a ochranný rámček [53].

Obr. 11 Rotačný viskozimeter VISCO BASIC Plus [53].

3.3.3 Rastrovací elektrónový mikroskop VEGA TS 5130

Nanovláknenné vrstvy boli snímané rastrovacím elektrónovým mikroskopom VEGA TS 5130. Mikroskop je kompletne riadený počítačom. Pracuje s rozlíšením $3,5 \text{ nm}$ a zväčšením 20 až 500 000. Je určený k pozorovaniu povrchov pri veľkom zväčšení s veľkou hĺbkou ostrosti, k zaznamenávaniu a archivovaniu zväčšených obrazov v štandardnom obrazovom formáte na počítačové záznamové média.

Skúmaný preparát musí byť vopred upravený naprášením tenkej vrstvy zlata o hrúbke $10\text{--}30 \text{ nm}$ v prístroji SCD 030.

Mikroskop tvoria štyri základné časti: fyzikálna časť, elektronika, počítač a software.

Vo fyzikálnej časti mikroskopu vzniká obraz povrchu vzorky a ďalšie užitočné signály. Tu vzniká fokusovaný elektrónový zväzok, ktorý je formovaný a vychýľovaný a dopadá na povrch skúmanej vzorky. Vzorka je umiestnená v komore mikroskopu, kde môže byť menená jeho poloha pomocou manipulátoru.

Elektronika mikroskopu zaisťuje napájanie a ovládanie fyzikálnej časti mikroskopu a zosilňovanie a predávanie užitočných signálov počítaču.

Riadenie mikroskopu a spracovanie získaných výsledkov sa robí pomocou štandardného osobného počítača. Software slúži k ovládaniu všetkých funkcií mikroskopu, k riadeniu akvizície obrazu, k jeho spracovaniu a vyhodnocovaniu [54].

3.3.4 Obrazový analyzátor LUCIA G

Obrázky nanovlákných vrstiev zhotovené pomocou rastrovacieho elektrónového mikroskopu VEGA TS 5130 boli následne vyhodnocované pomocou obrazového analyzátoru LUCIA G. Pomocou tohto softwaru boli merané priemery vytvorených nanovláken. LUCIA^{TM} G (Laboratory Universal Computer Image Analysis) je softwarový systém obrazovej analýzy určený k pozorovaniu, snímaniu, archivácii a ručnému alebo automatizovanému meraniu preparátov. Systém je väčšinou tvorený optickým prístrojom (mikroskop), snímacím zariadením (kamera), počítačom a softwarovým vybavením. Software LUCIA G dokáže spracovať a analyzovať digitálne obrazy s rozlíšením 752 x 524 pixlov a hĺbkou 24 bitov, tzn. 3 x 8 bitov pre zložky RGB [55]. Farebné obrazy sa skladajú z troch zložiek RGB, ktoré predstavujú intenzitu červenej, zelenej a modrej zložky. Pre každú zložku sú hodnoty jednotlivých bodov obrazu pre systém LUCIA G v intervale od 0 do 255 pixlov. Spracovaním obrazu môžeme získať farebné a morfológické informácie o skúmaných objektoch alebo vhodne opracovaný obraz použiteľný pre dokumentáciu. LUCIA G používa pre uchovanie obrazovej informácie svoj vlastný formát LIM, alebo umožňuje uloženie v bežných obrazových formátoch ako napr. JPG, BMP, TIF a ďalších [56].

3.4 Výpočty použité pri meraní

3.4.1 Plošná hmotnosť

K zisťovaniu plošnej hmotnosti u netkaných textílií slúži norma ČSN EN 29073 – 1. Metóda spočíva v meraní plochy a hmotnosti skúšobnej vzorky a vo výpočte jeho plošnej hmotnosti v jednotkách g/m^2 podľa vzťahu:

$$m_{PL} = \frac{m}{S}, \quad (14)$$

kde m [g] je hmotnosť skúšobnej vzorky a S [m^2] je plocha vzorky.

Skúšobná vzorka by mala mať veľkosť 50000 mm^2 . Ak nie je k príprave skúšobných vzoriek o špecifikovanej veľkosti dostatok materiálu, vyreže sa čo možno najväčšia pravouhlá vzorka. Ak je vyžadované stanovenie variačného koeficientu, je nutné použiť minimálne päť skúšobných vzoriek [57].

3.4.2 Výkon zariadenia Nanospider

Výkon zvlákňovacieho zariadenia udáva hmotnosť vyrobeného materiálu za jednotku času. Ak pri počítaní výkonu tohto zariadenia použijeme vo výpočte i šírku valčeka (0,2 m), ktorá bola použitá pri zvlákňovaní, použijeme vzťah:

$$\text{šírka valčeka}[m] \cdot \text{plošná hmotnosť}[\text{g/m}^2] \cdot \text{rýchlosť odťahu}[m/\text{min}] = \text{výkon}[\text{g/min}] \quad (15)$$

Obvykle sa však výkon zariadenia prepočítava na bežný meter. Potom sa uvádza v jednotkách g/min.m .

3.5 EXPERIMENT 1

3.5.1 Príprava polymérnych roztokov

V celom experimente bola základnou zložkou kyselina polyakrylová, konkrétne 35 hm. % Sokolan PA 110 S s M.H. 250 000 g/mol. Roztoky boli tvorené s objemom 50 ml, ku ktorému bolo pridaných 10 ml destilovanej vody, kvôli vysokej viskozite, ktorú mali roztoky po premiešaní. Toto množstvo destilovanej vody bolo pridávané ku všetkým roztokom.

Ako prvé sieťovadlo bol použitý roztok 16 hm. % polyvinylalkohol (PVA). Bolo vytvorených deväť skúšobných roztokov o rôznych koncentráciách PAA v zmesi s PVA (viz. *Tab. 1*). K vytvoreným roztokom bolo pridávané rovnaké množstvo destilovanej vody, pretože boli veľmi viskózne. V závislosti na obsahu vody bola sledovaná zmena priemeru vytvorených nanovláken. Výsledky týchto meraní sú uvedené v prílohe 2 *Obr.1*. Sú v ňom uvedené grafy, ktoré ukazujú jednak závislosť obsahu PAA v zmesi s PVA, ale i zmeny v závislosti na množstve pridávanej destilovanej vody. V *Tab.1* - príloha 2, sú uvedené hodnoty týchto roztokov. V experimente sa ďalej pokračovalo s roztokmi o koncentráciách 4:6, 5:5, 6:4, 7:3, 8:2 PAA v zmesi s PVA.

Ďalším sieťovadlom bol polyethylénoxid. Roztoky boli tvorené o piatich koncentráciách s obsahom 5, 10, 15, 20 a 25 hm.% PEO v zmesi s PAA.

Ako tretie sieťujúce činidlo bol použitý bezvodý glycerín (ďalej len Gly). Bolo vytvorených päť roztokov o koncentráciách 5, 10, 15, 20 a 25 hm.% Gly v zmesi s PAA.

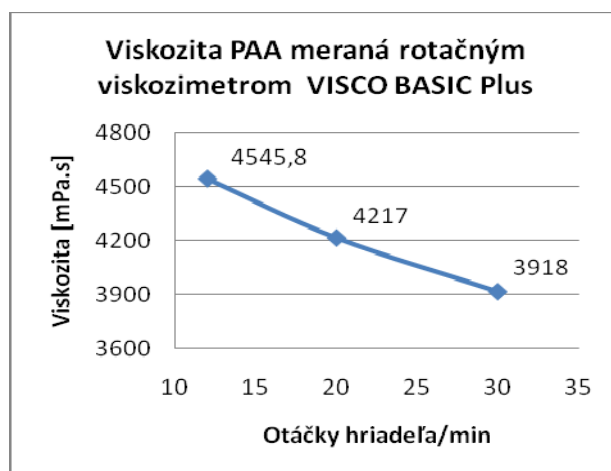
3.5.2 Parametre roztokov

3.5.2.1 Dynamická viskozita

Dynamická viskozita bola meraná u všetkých zvlákňovaných roztokov. Viskozita bola zmeraná i u samotnej kyseliny polyakrylovej, aby bolo vidieť ako jednotlivé činidlá ovplyvňujú hodnoty polyméru. K meraniu bol použitý guľičkový viskozimeter HAAKE, ktorý je popísaný v kapitole 2.3.1. Pre overenie meraní bola

viskozita kyseliny polyakrylovej zmeraná aj na rotačnom viskozimetre VISCO BASIC Plus (viz. kapitola 2.3.2.). Hodnota viskozity zmeraná na guľičkovom viskozimetre bola 4468,8 mPa.s. Podstata merania spočíva v meraní času, za ktorý prejde guľička o definovanej hustote určitú vzdialenosť, v meranom roztoku. Podľa výsledkov nameraných na rotačnom viskozimetre, ktoré sú uvedené na *Obr. 12* sa dá povedať, že tieto merania sú zrovnateľné. Viskozita zmeraná na tomto viskozimetre spočíva v meraní veľkosti točivého momentu vhodného hriadeľa v roztoku. Meranie sa robí v ustálenom režime.

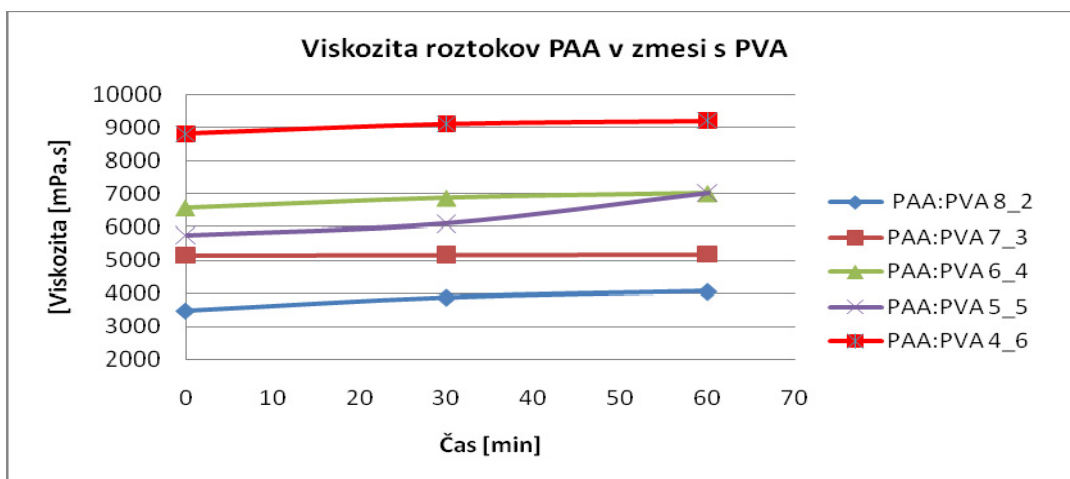
Obr. 12 Viskozita PAA meraná pomocou rotačného viskozimetru VISCO BASIC Plus s vyznačením nameraných hodnôt.

Na *Obr. 13, 14, 15* sú uvedené grafy, ktoré znázorňujú zmenu viskozity roztokov v závislosti na čase.

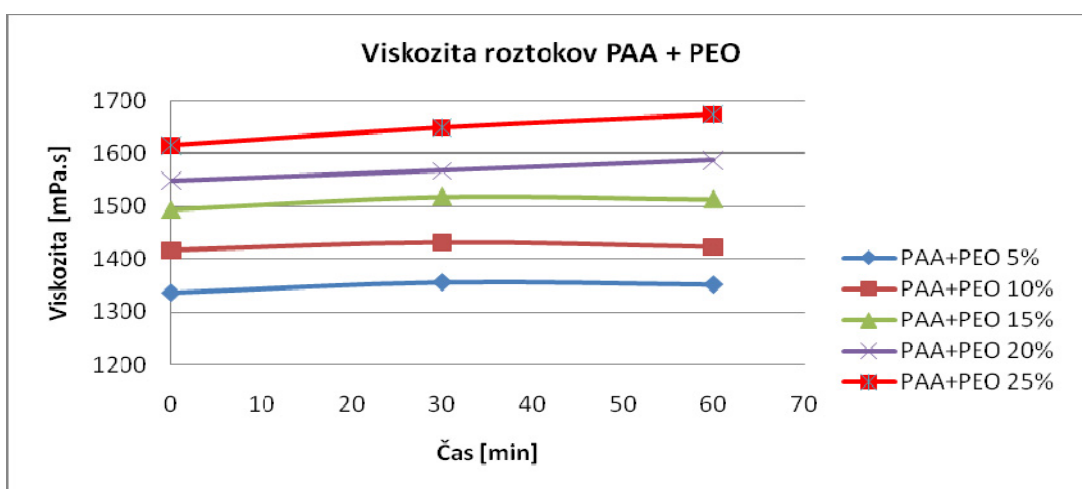
Z *Obr. 13* možno sledovať, že viskozita roztokov rastie spolu so zvyšujúcim sa obsahom PVA v zmesi s PAA. Odchýlka však nastala u koncentracii 5:5 a 6:4, kde viskozita roztoku 5:5 mala nižšiu hodnotu ako roztok 6:4. V závislosti na čase možno tiež sledovať mierny nárast viskozity.

Na *Obr. 14* je vidieť, že viskozita roztokov rástla so zvyšujúcim sa obsahom PEO v zmesi s PAA. Je viditeľný i mierny nárast viskozity v čase.

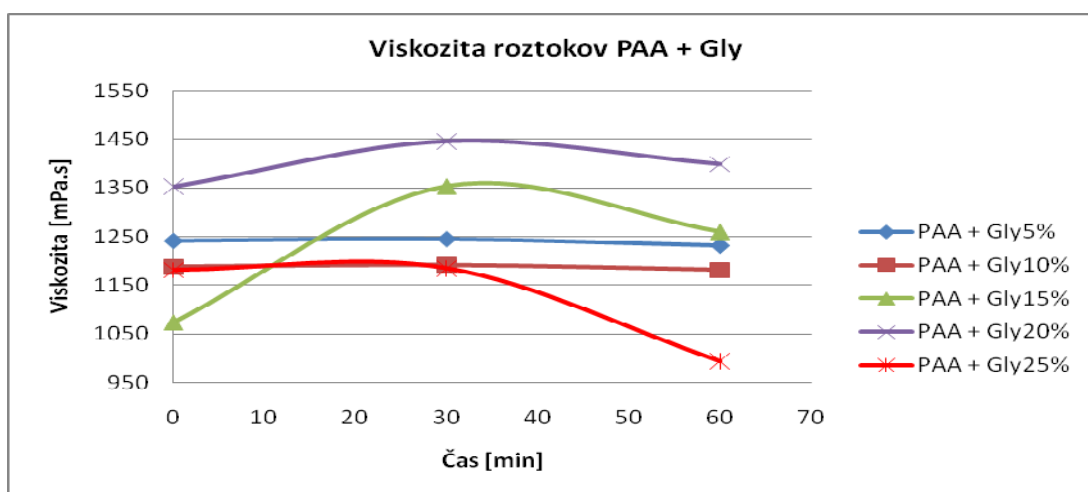
Z grafu na *Obr. 15* je vidno, že viskozita roztokov so zvyšujúcim sa obsahom Gly v zmesi s PAA spočiatku klesala. Zmena nastala pri roztoku s obsahom 20 hm.% Gly kedy došlo k nárastu viskozity. U roztokov s obsahom 15 a 20 hm.% Gly došlo k výraznejšiemu nárastu viskozity v čase t_{30} a následnému poklesu v čase t_{60} . Ďalej možno v grafe sledovať celkový pokles viskozity v čase t_{60} .

Obr. 13 Viskozita roztoků PAA v zmesi s PVA v závislosti na čase.

Obr. 14 Viskozita roztoků PAA v zmesi s PEO v závislosti na čase.

Obr. 15 Viskozita roztoků PAA v zmesi s Gly v závislosti na čase.

3.5.3 Zvlákňovanie polymérnych roztokov

Vytvorené roztoky boli zvlákňované na laboratórnom zariadení Nanospider popísanom v kapitole 1.1.1. Pred každým zvlákňovaním boli zmerané klimatické podmienky - teplota, vlhkosť.

Parametre zvlákňovania:

- vzdialenosť valčeka od vlákenej vrstvy – 195 mm,
- dĺžka valčeka – 200 mm,
- priemer valčeka – 20 mm,
- rýchlosť otáčania valčeka – 6 ot/min,
- napätie – 50 kV,
- rýchlosť odtáhu – 8,55 m/min.

Tieto parametre boli pri všetkých meraniach rovnaké. U niektorých roztokov však bolo potrebné tieto podmienky v priebehu zvlákňovania upraviť. Tieto zmeny budú popísané nižšie pri konkrétnych prípadoch.

Vytvorené nanovlákná boli ukladané na podkladovú netkanú textíliu spun -bond. Spun – bond od firmy Pegas a.s. má plošnú hmotnosť 18 g/m². Je vyrobený z polypropylénu a má vodivú povrchovú úpravu.

Zvlákňovanie PAA v zmesi s PVA

Samotné zvlákňovanie kyseliny polyakrylovej v zmesi s polyvinylalkoholom prebiehalo bez problémov. U vzorky s obsahom 4:6 sa podmienky zvlákňovania museli upraviť z dôvodu vysokého výkonu pri zvlákňovaní, ktorý spôsoboval tvorbu fólie namiesto nanovláken. Zvýšením vzdialenosti valčeka, a teda oddialenia elektród, došlo k poklesu výkonu. U vzoriek 5:5 a 6:4 bol taktiež znížený výkon zvýšením vzdialenosti elektród.

Zvlákňovanie PAA v zmesi s PEO

Pri zvlákňovaní roztokov PAA v zmesi s PEO sa podmienky zvlákňovania menili výraznejšie. Roztok s obsahom 25 hm.% PEO, nešiel zvlákňovať za bežných podmienok, preto sa použilo ohrievanie teplým vzduchom (30°C). Aj napriek tomu sa však tvorili vrstvy s nízkou plošnou hmotnosťou. Bol použitý ohrev vlhkým i suchým

vzduchom, ale zmeny neboli výrazné. U vzorky s obsahom 20 hm.% PEO šlo zvlákňovanie pri zmenených podmienkach výrazne lepšie, oproti predchádzajúcemu roztoku. Roztok s obsahom 15 hm.% PEO bol zvlákňovaný za bežných podmienok, pretože pri použití ohrevu nedochádzalo k zvlákňovaniu. Obdobne sa postupovalo aj pri roztokoch s obsahom 5 a 10 hm.% PEO.

U vytvorených vlákenných vrstiev dochádzalo k miernym kontrakciám. Šlo o nízke hodnoty radovo v desatinách percent z pôvodného rozmeru. Výraznejšie kontrakcie boli u vzorky s obsahom 20 hm.% PEO, a to až desiatky percent z pôvodného rozmeru. Hodnoty týchto kontrakcií sú uvedené v prílohe 6.

Po zvláknení vzoriek s obsahom 5 a 10 hm.% PEO bolo možno sledovať na vytvorených vlákenných vrstvách určitú „chlpatosť“ vrstiev.

Zvlákňovanie PAA v zmesi s Gly

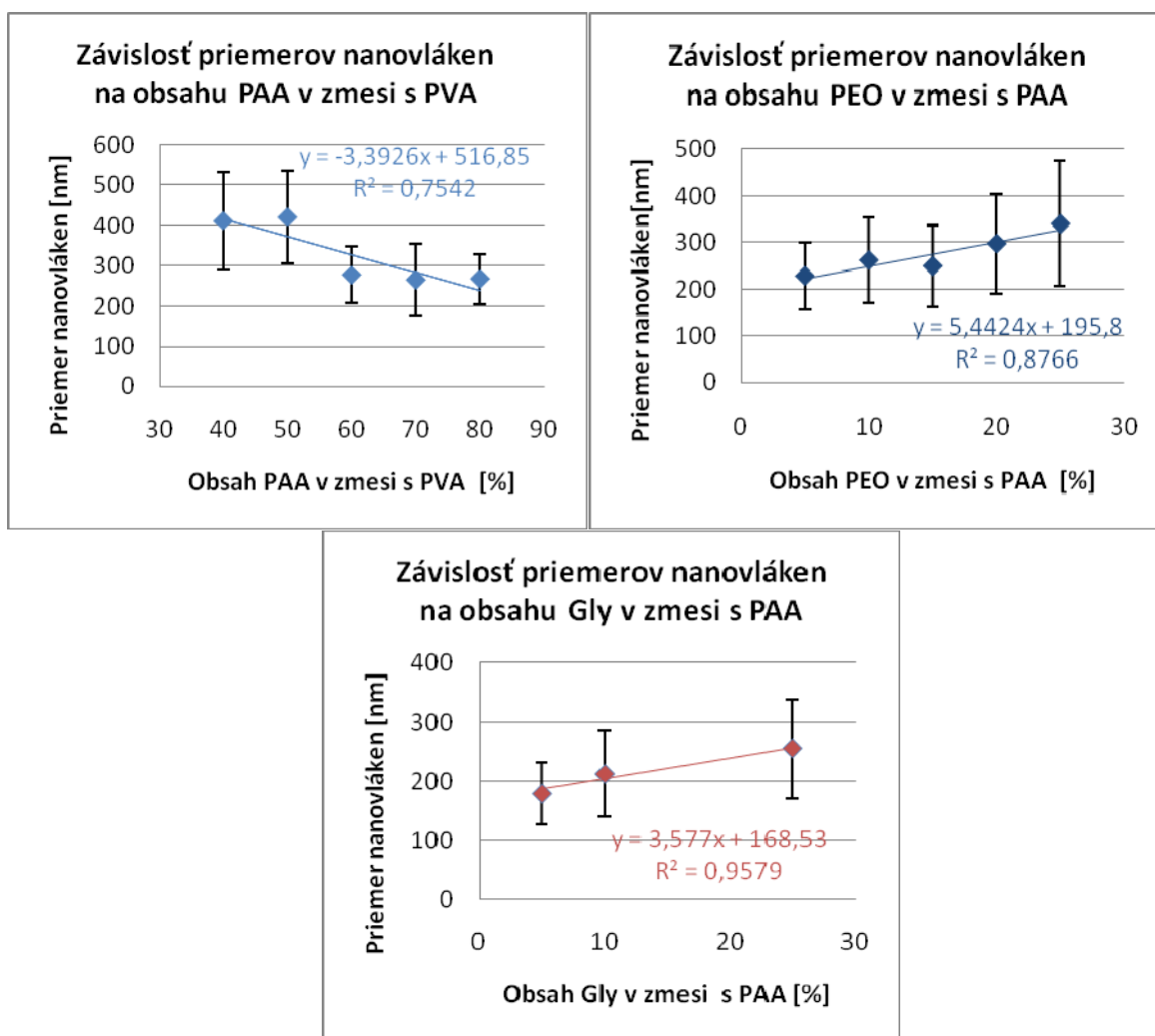
Zvlákňovanie roztokov PAA v zmesi s Gly prebiehalo za bežných podmienok. U vytvorených vrstiev dochádzalo k miernym kontrakciám, radovo v desatinách percent (viz. príloha 6). Veľmi výrazné zmeny rozmerov, až v desiatkach percent, boli u vzoriek s obsahom 15 a 20 hm.% Gly. Keďže sa s týmito vrstvami nedalo ďalej pracovať, pokračovalo sa v experimente len so vzorkami s obsahom 5, 10 a 25 hm.% Gly. Na Obr. 16 je znázornená nanovlákná vrstva bez kontrakcie vytvorená z PAA v zmesi s PVA v pomere 8:2, pod ňou je vrstva s výrazným zrazením vytvorená z PAA v zmesi s 15 hm.% Gly.

Obr. 16 V hornej časti obrázku je nanovlákná vrstva bez kontrakcie vytvorená z PAA v zmesi s PVA v pomere 8:2, pod ňou je vrstva s výrazným zrazením vytvorená z PAA v zmesi s 15 hm.% Gly.

3.5.4 Priemer nanovláken

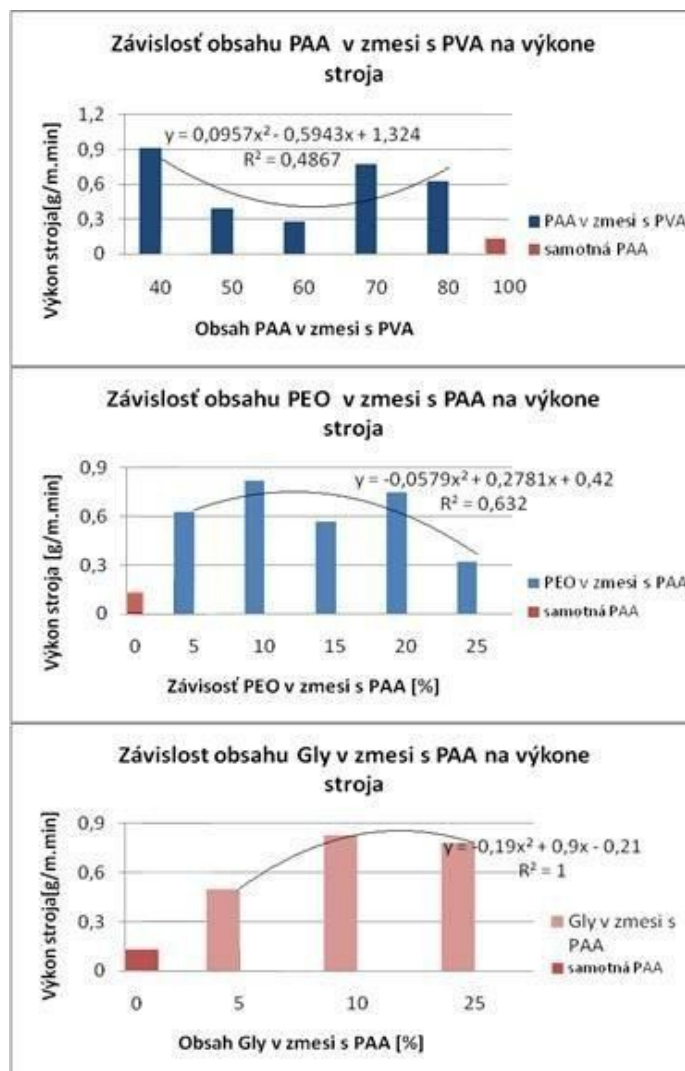
Priemery nanovláken sa merali pomocou obrazovej analýzy LUCIA G na obrázkoch zväčšených 5000 krát. Optimálny počet premeraných vlákien bol 100, avšak u niektorých snímok nebolo možné namerať toto množstvo, preto sa počet dát líši. Namerané hodnoty a štatistické údaje z týchto dát sú uvedené v prílohe 3. Na Obr. 17 je znázornené grafické vyhodnotenie týchto meraní.

Obr. 17 Závislosti priemerov nanovláken na obsahu roztokov –PAA v zmesi s PVA, POE v zmesi s PAA a Gly v zmesi s PAA.

3.5.5 Výkon zariadenia Nanospider

Pre zistenie výkonu prístroja Nanospider bolo potrebné vypočítať plošnú hmotnosť vytvorených nanovláknenných vrstiev. Hmotnosť vrstiev bola zisťovaná zo vzoriek o veľkosti 10 000 mm². Výpočet sa robil podľa postupu uvedenom v kapitole 3.4.1. Z takto získaných hodnôt sa ďalej počítal výkon zariadenia Nanospider, a to podľa vzťahu (15), ktorý je uvedený v kapitole 2.4.2. Hodnoty plošných hmotností nanovrstiev a výkonu prístroja sú uvedené v prílohe 4 Tab. 1. Na nasledujúcom Obr. 18 sú uvedené závislosti zloženia roztokov na výkone zvlákňovacieho zariadenia.

Obr. 18 Závislosť výkonu zariadenia Nanospider na zložení roztokov.

3.5.6 Sieťovanie a testovanie rozpustnosti v destilovanej vode

Keďže vytvorené nanovláknenné vrstvy boli rozpustné vo vode, bolo potrebné tieto vzorky sieťovať. Sieťovanie sa robilo v teplovzdušnej sušiarňi, tzn., že sieťujúci proces bol iniciovaný vplyvom tepla. Postupovalo sa dvoma spôsobmi. V prvom prípade šlo o sieťovanie pri konštantnej teplote, po rôznu dobu. Ďalší spôsob spočíval v sieťovaní pri rôznych teplotách a v rovnakom čase.

Na takto vytvorených vrstvách bola následne skúmaná rozpustnosť v destilovanej vode a správanie sa týchto vrstiev vo vode. V prílohe 5 sú uvedené obrázky vrstiev pred a po vymývaní, a obrázky odpovedajúce „Použitým znakom“ pri hodnotení vymytia viz. nižšie.

U vzoriek vytvorených z PAA v zmesi s PVA, v pomere 7:3 a 8:2, bolo možné sledovať jemné zhnednutie nanovláknenných vrstiev po sieťovaní, pri teplote 150°C, po dobu 30 a 60 minút. Toto mohlo byť spôsobené degradáciou zosieťovaných vrstiev.

Pri vymývaní sa vzorky po kontakte s vodou zmáčali takmer okamžite. Neochotne sa zmáčali vzorky v pomere 4:6 sieťované pri teplote 150 a 170°C po dobu 10 min a vzorky v pomere 5:5 sieťované pri teplote 150°C. Po pár sekundách však došlo tiež k úplnému zmočeniu.

U zosieťovaných vzoriek vytvorených z PAA v zmesi PEO s obsahom 5, 10 a 15 hm% PEO dochádzalo po kontakte s vodou k okamžitému zmrašteniu a u vzoriek 5 a 10 hm.% PEO dochádzalo k tvorbe gélu. Zosieťované nanovláknenné vrstvy s obsahom 20 a 25 hm.% PEO sa po kontakte s destilovanou vodou úplne vymývali.

Posledné vzorky s obsahom PAA v zmesi s Gly sa celkovo zmáčali neochotne. K úplnému zmočeniu došlo až v priebehu niekoľkých sekúnd. Z nanovláknenných vrstiev, ktoré boli sieťované pri teplote 150°C a po dobu 30 a 60 min sa po kontakte s vodou tvoril gél. U ostatných vzoriek dochádzalo k vymývaniu vrstiev.

Hodnoty, za ktorých prebiehalo sieťovanie nanovláknenných vrstiev a odolnosť zosieťovaných vrstiev pri zmočení v destilovanej vode, sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách 2, 3 a 4.

Použité znaky pri hodnotení vymytia nanovláknenných vrstiev:

- -	rozpustená vrstva
-	nerozpustená fólia
+	nerozpustená fólia s viditeľnou štruktúrou nanovláken
++	nerozpustené nanovláknena

Tab. 2 Hodnoty použité pri sieťovaní s vyhodnotením vymývania zosieťovaných vzoriek PAA v zmesi s PVA.

Vplyv teploty sieťovania (konštantný čas 10 minút)										
Teplota sieťovania [°C]		120			150			170		
Čas máčania vo vode [min]		2	5	10	2	5	10	2	5	10
Obsah PAA v zmesi s PVA	4:6	--	--	--	-	--	--	+	+	+
	5:5	--	--	--	-	-	-	+	+	+
	6:4	--	--	--	-	-	-	++	+	++
	7:3	--	--	--	-	-	-	-	-	-
	8:2	--	--	--	-	--	--	-	-	--
Vplyv času pri sieťovaní (konštantná teplota 150°C)										
Čas sieťovania [min]		10			30			60		
Čas máčania vo vode [min]		2	5	10	2	5	10	2	5	10
Obsah PAA v zmesi s PVA	4:6	-	--	--	++	++	++	++	++	++
	5:5	-	-	-	++	++	++	++	++	++
	6:4	-	-	-	++	++	++	++	++	++
	7:3	-	-	-	++	++	+	++	++	++
	8:2	-	--	--	++	+	+	++	++	++

Tab. 3 Hodnoty použité pri sieťovaní s vyhodnotením vymývania zosieťovaných vzoriek PEO v zmesi s PAA.

Vplyv teploty sieťovania (konštantný čas 10 minút)										
Teplota sieťovania [°C]		120			150			170		
Čas máčania vo vode [min]		2	5	10	2	5	10	2	5	10
Obsah PAA v zmesi s PEO	5%	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	10%	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	15%	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	20%	--	--	--	--	--	--	--	--	--
	25%	--	--	--	--	--	--	--	--	--
Vplyv času pri sieťovaní (konštantná teplota 150°C)										
Čas sieťovania [min]		10			30			60		
Čas máčania vo vode [min]		2	5	10	2	5	10	2	5	10
Obsah PAA v zmesi s PEO	5%	--	--	--	-	-	-	+	+	+
	10%	--	--	--	-	-	-	-	-	-
	15%	--	--	--	-	-	-	-	-	-
	20%	--	--	--	-	-	-	-	-	-
	25%	--	--	--	--	-	--	--	-	--

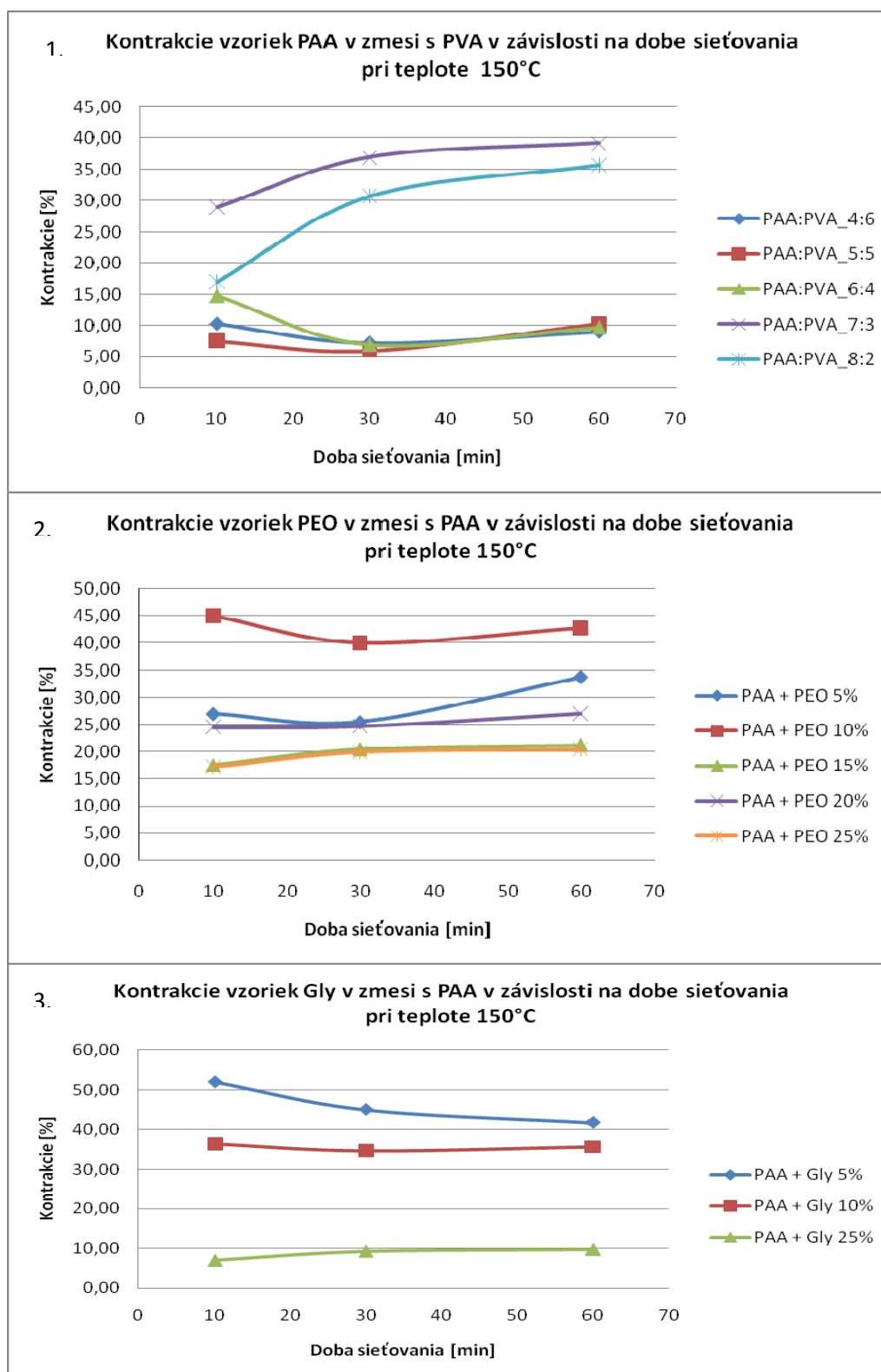

Tab. 4 Hodnoty použité pri sieťovaní s vyhodnotením vymývania zosieťovaných vzoriek Gly v zmesi s PAA.

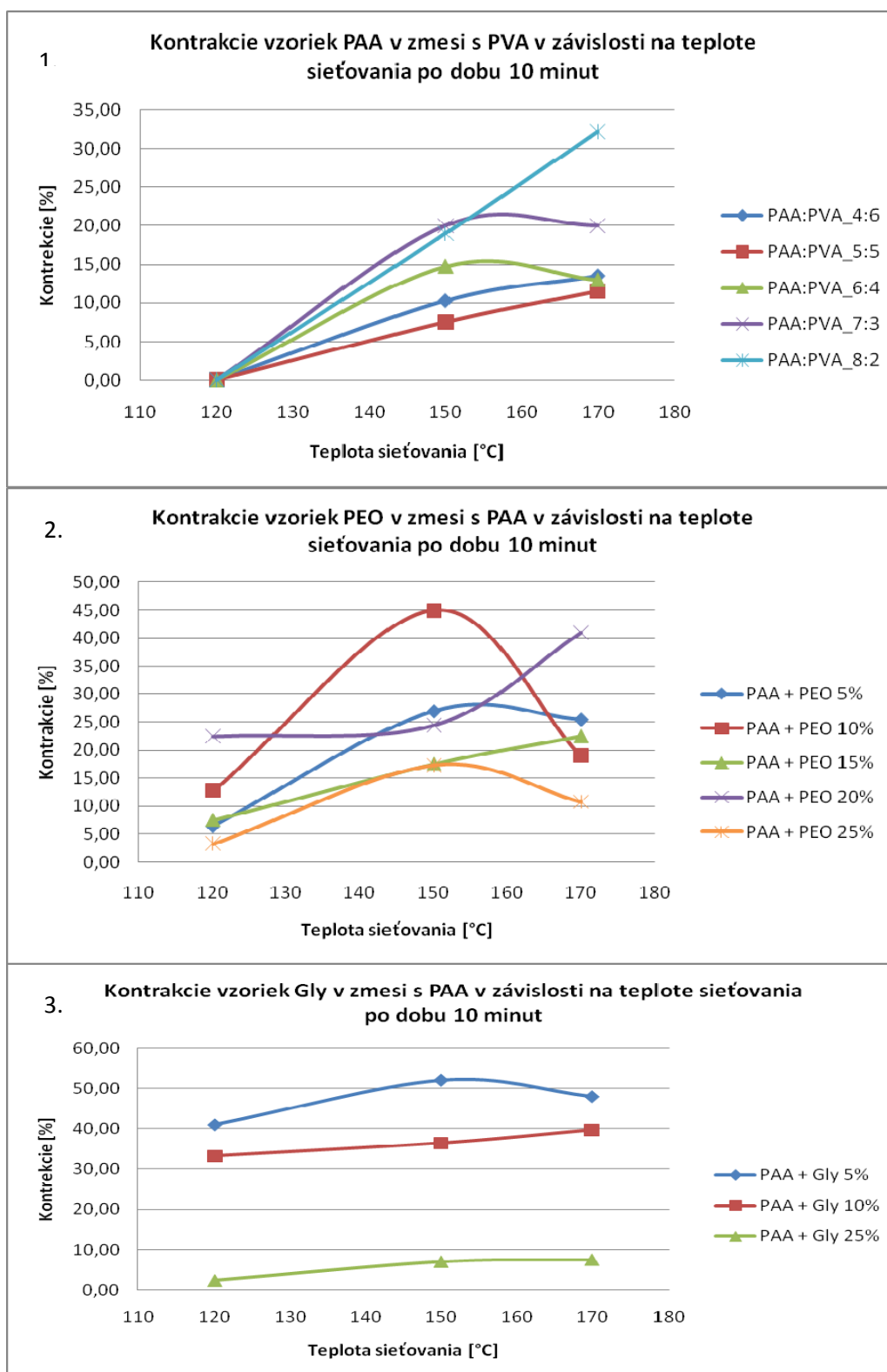
Vplyv teploty sieťovania (konštantný čas 10 minút)										
Teplota sieťovania [°C]		120			150			170		
Čas máčania vo vode [min]		2	5	10	2	5	10	2	5	10
Obsah PAA v zmesi s Gly	5%	--	--	--	--	--	--	-	-	-
	10%	--	--	--	--	--	--	-	-	-
	25%	--	--	--	-	-	-	-	-	-
Vplyv času pri sieťovaní (konštantná teplota 150°C)										
Čas sieťovania [min]		10			30			60		
Čas máčania vo vode [min]		2	5	10	2	5	10	2	5	10
Obsah PAA v zmesi s Gly	5%	--	--	--	-	-	-	-	-	-
	10%	--	--	--	-	-	-	-	-	-
	25%	-	-	-	-	-	-	-	-	-

3.5.7 Kontrakcie vzoriek

Pri sieťovaní dochádzalo k zmenám rozmerov vzoriek. Na nasledujúcich obrázkoch sú uvedené závislosti týchto zmien na sieťujúcich podmienkach. Na *Obr. 19* sú uvedené grafy s kontrakciami v závislosti na dobe sieťovania pri teplote 150°C. Z grafu 1. vidieť, že k najvýraznejším kontrakciám došlo u vzoriek s obsahom 7:3 a 8:2. Na grafe 2. vidieť, že najvýraznejšie zmeny nastali u vzorky s obsahom 10 hm.% PEO. V poslednom grafe 3. boli najvýraznejšie zmeny u vzorky s obsahom 5 hm.% Gly, kedy bola hodnota kontrakcie vyššia než 50% z pôvodného rozmeru. Konkrétne hodnoty kontrakcií sú uvedené v prílohe 6 - *Tab. 1, 2 a 3*. Na *Obr. 20* sú znázornené grafy, na ktorých sú uvedené závislosti kontrakcií na teplote sieťovania po dobu 10 minút. Na prvom grafe je vidno, že pri teplote 120°C nedochádzalo k zmenám rozmerov. Pri vyšších teplotách už dochádzalo k zmenám, ktoré boli najvýraznejšie pri vzorkách 7:3 a 8:2. V grafe 2. dochádzalo ku kontrakciám už pri najnižšej teplote 120°C. Najvýraznejšie zmeny boli u vzoriek s obsahom 10 a 20 hm.% PEO. Z tretieho grafu vidieť, že k najväčším zmenám došlo u vzoriek s obsahom 10 a 5 hm.% Gly. U vzorky s obsahom 5 hm.% Gly boli zmeny rozmerov väčšie ako 50% z pôvodného rozmeru (viz. príloha 6 - *Tab.3*).

Obr. 19 Kontrakcie vzoriek PAA v zmesi s PVA, PEO v zmesi s PAA a Gly v zmesi s PAA, v závislosti na dobe sieťovania pri teplote 150°C.

Obr. 20 Kontrakcie vzoriek PAA v zmesi s PAA, PEO v zmesi s PAA a Gly v zmesi s PAA, v závislosti na teplote sieťovania po dobu 10 minút.

3.6 EXPERIMENT 2

3.6.1 Príprava a siet'ovanie polymérnych roztokov

Ako už bolo spomenuté v kapitole 2.1, táto časť je venovaná príprave a zvlákňovaniu roztokov ako v predchádzajúcom experimente, avšak so začlenením mikro -dispergovanej oxidovanej celulózy - MDOC. MDOC bol vo forme prášku, preto bol riedený destilovanou vodou na 16% roztok.

Roztoky boli tvorené z kyseliny polyakrylovej a 16% MDOC v pomere 3:2 s pridaním daného siet'ovadla.

Príprava a zvlákňovanie roztokov PAA v zmesi v PVA a 16% MDOC

Po vytvorení roztoku z kyseliny polyakrylovej v zmesi s PVA vznikla po pridaní 16% MDOC zmes s vysokou viskozitou, ktorá bola veľmi lepivá, a ani po ďalšom pridaní destilovanej vody s ňou nebolo možné ďalej pracovať.

Príprava a zvlákňovanie roztokov PAA v zmesi v PEO a 16% MDOC

Roztoky vytvorené z PAA v zmesi s PEO mali po pridaní 16% MDOC vhodnú viskozitu, takže boli ďalej zvlákňované. V procese zvlákňovania však bolo potrebné meniť podmienky, pretože roztok nešiel za bežných podmienok zvlákňovať. Bola menená vzdialenosť elektród, rýchlosť otáčania valčeka, teplota a vlhkosť vzduchu, podkladová textília, ale proces zvlákňovania sa aj tak nenaštartoval. Pri roztoku s obsahom 10 hm.% PEO dochádzalo k slabému zvlákňovaniu na hranách valčeka. Preto je možné predpokladať, že zvlákňovanie by bolo možné pri použití profilovaného zvlákňovacieho valčeka.

Príprava a zvlákňovanie roztokov PAA v zmesi v Gly a 16% MDOC

Po vytvorení roztokov z PAA v zmesi s Gly s pridaním 16% MDOC sa tiež pokračovalo v zvlákňovaní. Pri zvlákňovaní bolo opäť nutné meniť podmienky ako v predchádzajúcom prípade. Napriek týmto zmenám sa nepodarilo tieto roztoky zvlákniť.

3.6.1.1 Vytvorenie skúšobných vzoriek

Keďže ani jeden z predchádzajúcich roztokov nebol zvlákňiteľný bola vytvorená skúšobná vzorka – **S1**, ktorú tvorila kyselina polyakrylová a 16% MDOC v pomere 3:2. K nej bola ako sieťujúce činidlo pridaná 85% kyselina fosforečná. Pri zvlákňovaní bolo opäť potrebné meniť podmienky, ale aj napriek tomu k zvlákneniu nedošlo.

Boli vytvorené ďalšie skúšobné vzorky a to tak, že do pôvodného skúšobného roztoku – **S1** boli pridávané ďalšie činidlá, a to:

- PAA,
- PEO,
- PVA s časticami striebra,
- PAA v liehu,
- povrchovo aktívna látka,
- nasýtený roztok soli.

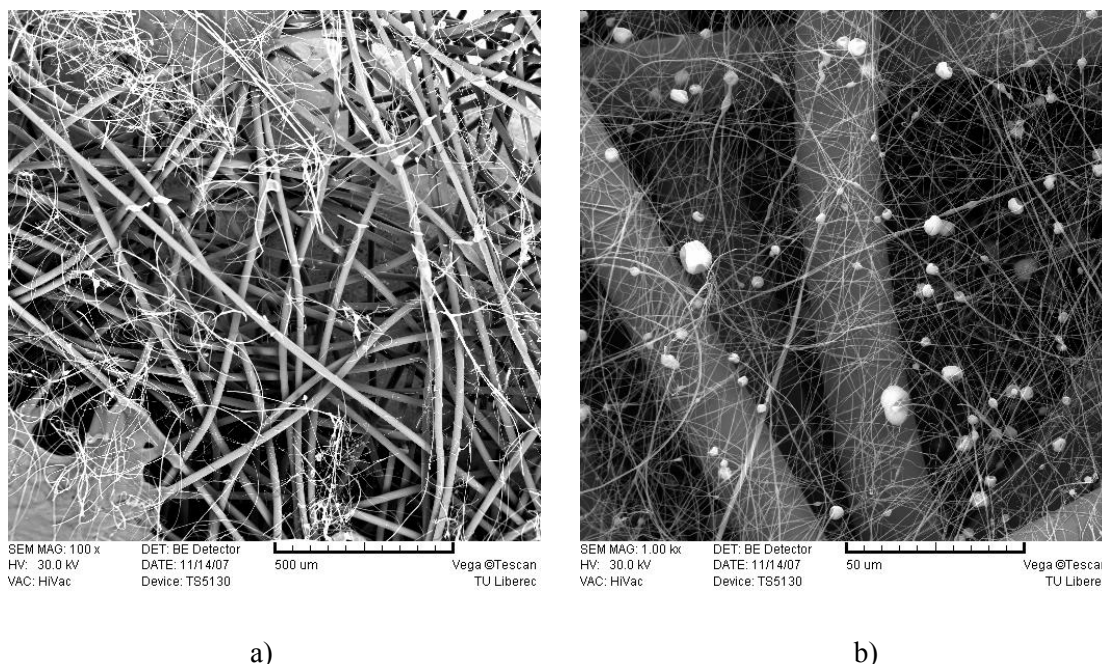
Zloženie skúšobných roztokov je uvedené v *Tab. 5*.

U vzoriek s pridaním **R1**, **R2** a **R6** nedochádzalo k zvlákňovaniu. Zmeny nastali u vzorky **R3**, kde sa na povrchu valčeka tvorili kónusy, ale k zvlákňovaniu nedochádzalo. U vzoriek **R4** a **R5** došlo k zvlákneniu. Pri zvláknení bolo použité napätie 81,9 kV. Na *Obr. 21* sú uvedené snímky týchto nanovláknenných vrstiev, zhotovené na rastrovom elektrónovom mikroskope VEGA TS 5130 (viz. kapitola 2.3.3.)

Tab. 5 Zloženie skúšobných roztokov.

Skúšobná vzorka (S1) s pridaním ďalších činidiel			
10 [g] S1 +	1[g] PAA	Vzorka	R1
	1[g] PEO		R2
	1[g] PVA + časti striebra		R3
	1[g] PAA v liehu		R4
	0,25[g] povrchovo aktívnej látky		R5
	1[g] nasýteného roztoku NaCl		R6

S1 – pôvodná skúšobná vzorka - PAA:MODC (6:4)+ 9,41g 85% kyseliny fosforečnej/500 ml

Obr. 21 Na snímke a) je nanovláknenná vrstva s pridaním PAA v liehu, na snímke b) je vrstva s pridaním povrchovo aktívnej látky.

3.6.2 Diskusia výsledkov

Cieľom tejto práce bolo zistiť možnosti sieťovania kyseliny polyakrylovej s použitím rôznych sieťujúcich činidiel a následné začlenenie mikro – dispergovanej oxidovanej celulózy do takto vytvorených roztokov.

Experiment bol rozdelený do dvoch častí. V prvej časti boli vytvorené roztoky, ktorých základná zložka bola 35 hm.% kyselina polyakrylová. K nej boli pridávané sieťujúce činidlá: 16 hm.% polyvinylalkohol, polyethylénoxid a glycerín. Bola zisťovaná viskozita vytvorených roztokov, starnutie roztokov v čase a podmienky zvlákňovania.

Viskozita

Viskozita u vzoriek s obsahom 16 hm.% PVA vzrastala so zvyšujúcim sa obsahom PVA v zmesi s PAA. Odchýlka nastala u vzorky s pomerom 5:5, kedy došlo k poklesu viskozity (viz. Obr. 13). V čase t_{60} už však došlo k nárastu viskozity. Táto zmena mohla byť spôsobená tým, že reakčné skupiny potrebovali k svojmu preskupeniu dlhší čas. Z grafu vidno, že celkovo dochádzalo k nárastu viskozity v závislosti na čase.

Viskozita u roztokov s obsahom PEO v zmesi s PAA sa so zvyšujúcim obsahom PEO zvyšovala (Obr. 14).

Naopak u vzoriek s obsahom Gly dochádzalo s jeho pridávaním k poklesu viskozity (viz. *Obr. 15*). Čo mohlo byť spôsobené tým, že glycerín patrí medzi nízkomolekulárne látky, a teda došlo k väčšiemu nariedeniu roztoku. Zmena v hodnote viskozity nastala pri vzorke s obsahom 20 hm.%, pretože došlo k jej nárastu. Ďalej možno sledovať nárast viskozity u vzoriek s obsahom 15 a 20 hm.% v čase t_{30} a následný pokles v čase t_{60} . Celkovo je z grafu vidieť pokles viskozity v čase t_{60} .

Zvlákňovanie

Pri zvlákňovaní vzoriek s obsahom PAA v zmesi s PVA prebiehalo samotné zvlákňovanie bez problémov a za normálnych podmienok. Zmena nastala pri vzorkách 4:6, 5:5 a 6:4, pretože boli upravené podmienky, a to zväčšením vzdialenosti elektród. Bolo to z toho dôvodu, že pri bežných podmienkach zvlákňovania bol vysoký výkon, ktorý spôsoboval tvorbu fólie miesto nanovláken.

Vzorky s obsahom 5, 10 a 15 hm.% PEO boli zvlákňované za bežných podmienok. Pri ďalších vzorkách – 20 a 25 hm.% boli potrebné zmeny podmienok použitím teplého vzduchu (30°C). K lepšiemu zvlákňovaniu dochádzalo u vzorky 20 hm.%, pretože vzorka s obsahom 25 hm.% bola vytváraná o nižšej plošnej hmotnosti. Bolo tiež vidno, že vytvorené vrstvy nie sú rovnomerné.

Pri zvlákňovaní roztokov s obsahom Gly boli použité bežné podmienky. Vytvorené nanovláknenné vrstvy sa však zrážali. So vzorkami s obsahom 15 a 20 hm.% Gly sa ďalej nepracovalo, pretože kontrakcie boli veľmi výrazné, viz. *Obr. 16*. U vytvorených nanovláknenných vrstiev bolo možné sledovať ich nerovnomernosť.

Priemery nanovláken

Z grafov uvedených v kapitole 3.5.4, je vidieť závislosť vplyvu sieťujúcich činidiel na priemery nanovláken. U vzoriek s obsahom PVA je vidno, že priemery nanovláken stúpali so zvyšujúcim sa obsahom PVA v zmesi s PAA. Táto skutočnosť odpovedá i hodnotám nameranej viskozity. Vzorky s obsahom polyetylénoxidu vykazujú podobnú závislosť, tzn., že so zvyšujúcim sa obsahom PEO v zmesi s PAA dochádzalo k nárastu priemerov vlákien. Čo opäť odpovedá hodnotám viskozity zvlákňovaných roztokov. Priemery nanovláken vytvorené z roztokov s obsahom Gly tiež rástli ako u ostatných vzoriek. Viskozita však klesala, čo bolo pravdepodobne spôsobené nariedením roztoku glycerínom.

Výkon Nanospideru

Z hľadiska výkonu sa ako najlepšia vzorka PAA v zmesi s PVA javí koncentrácia 4:6 a 7:3. U vzoriek s obsahom PEO majú najlepší výkon vzorky s obsahom 10 a 20 hm.% PEO. Zo vzoriek s obsahom Gly sa ako najlepšia javila vzorka s obsahom 10 hm.% Gly v zmesi s PAA.

Sieťovanie a vymývanie

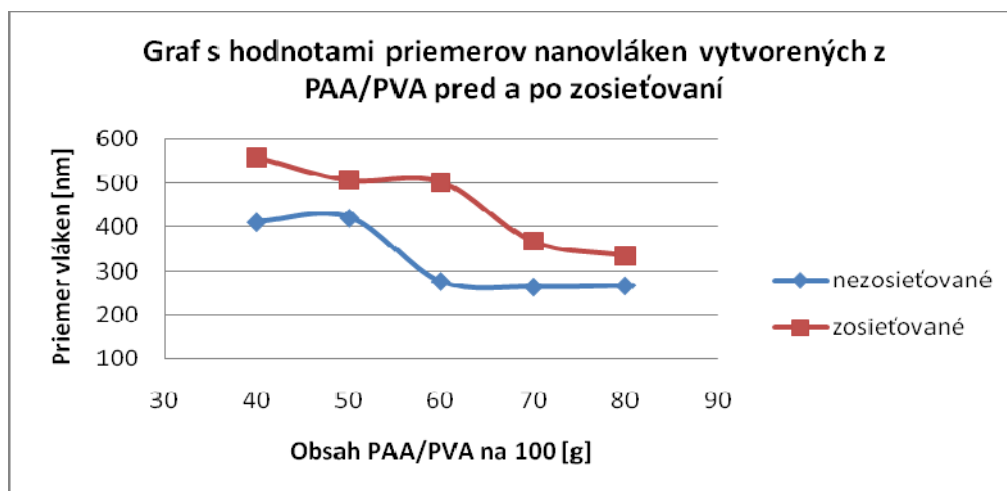
V závislosti na teplote možno ako najlepšiu považovať vzorku s obsahom PVA/PAA 6:4. Je však potrebné zvoliť minimálnu teplotu 150°C, pretože pri 120°C nedošlo k dostatočnému posieťovaniu nanovláknenných vrstiev. V závislosti na čase je z *Tab. 2* vidieť, že so zvyšujúcim časom, dochádzalo k lepšiemu posieťovaniu vrstiev.

U vzoriek s obsahom PEO je z *Tab. 3* vidieť, že v závislosti na teplote, boli tieto vzorky posieťované nedostatočne. V závislosti na dĺžke sieťovania už dochádzalo k posieťovaniu, ale až po dobe 30 minút.

Výsledky vzoriek s obsahom Gly sú uvedené v *Tab. 4*. V porovnaní s výsledkami vzoriek s obsahom PEO je vidieť, že v závislosti na teplote, už dochádzalo u vzoriek s obsahom Gly k posieťovaniu. Musí byť však zvolená minimálna teplota 150°C. V závislosti na dobe sieťovania je vidieť, že s vyšším časom posieťovanie rastie.

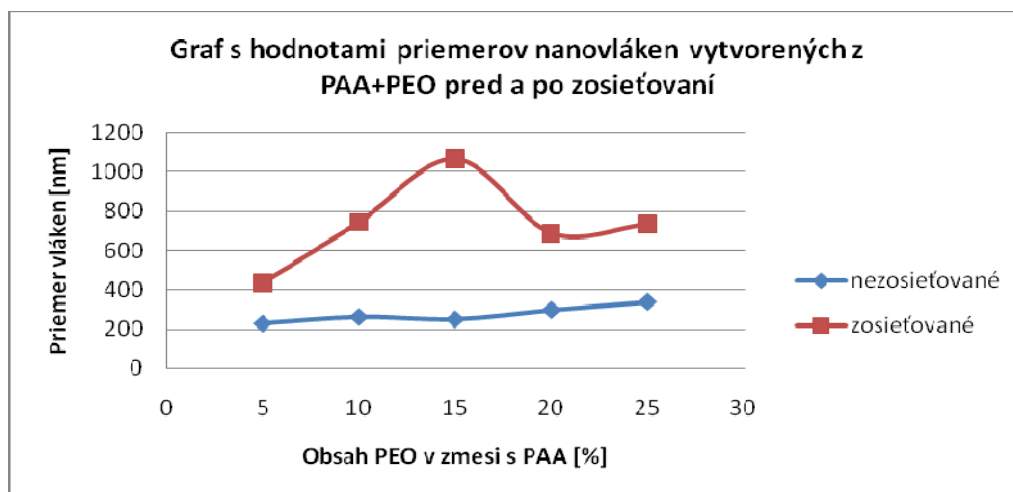
Kontrakcie

Bolo zistené, že u zosieťovaných vzoriek, ale i niektorých nezosieťovaných, dochádzalo ku kontrakciám. Tieto zmeny sú však pre použitie týchto materiálov nevyhovujúce. Nevýhodou je v prvom rade zmena rozmerov materiálu. Vplyvom kontrakcií tiež dochádza k zmene priemerov nanovláken. Na nasledujúcich *Obr. 22* a *Obr. 23* je z grafov vidieť zmena hodnôt priemerov nanovláken pred a po zosieťovaní.

Obr. 22 Graf s hodnotami priemerov nanovláken vytvorených z PAA/PVA pred a po zosieťovaní

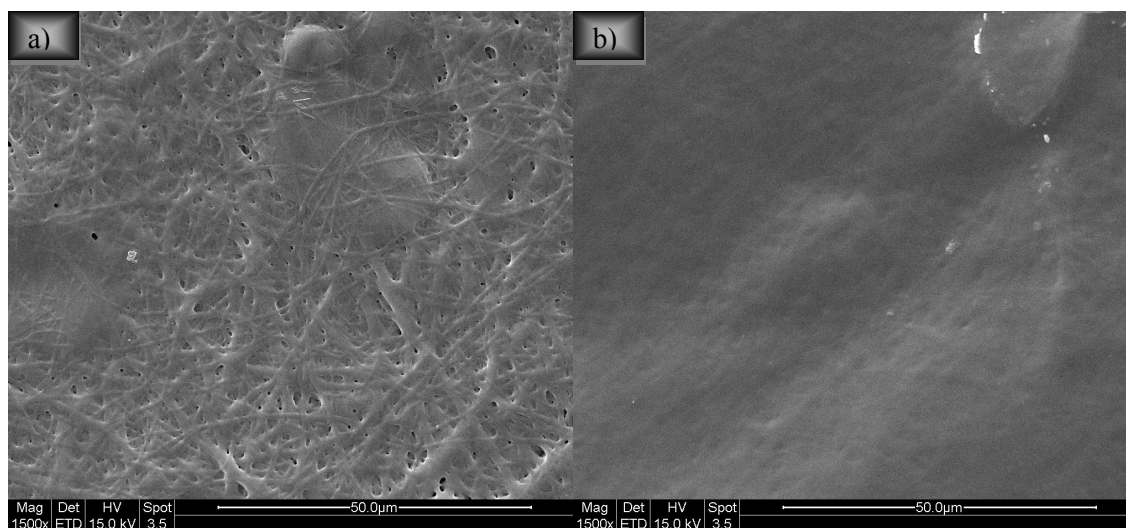

Obr. 23 Graf s hodnotami priemerov nanovláken vytvorených z PAA+PEO pred a po zosieťovaní.

Hodnoty priemerov nanovláken pred a po zosieťovaní sú uvedené v prílohe 3.

Pri vzorkách s obsahom glycerínu sa podarilo namerať priemery nanovláken iba u vzorky s obsahom 5hm.% Gly. Hodnoty týchto priemerov boli tiež vyššie oproti priemerom nezosieťovaných nanovláken (viz. príloha 3, *Tab. 2 b*). U ostatných vzoriek (s obsahom 10 a 25 hm.% Gly) došlo vplyvom sieťovania k vytvoreniu fólií s viditeľnými vláknami. Snímky sú uvedené na nasledujúcom Obr. 24.

Obr. 24 Nanovláknenné vrstvy po zosieťovaní, vytvorené z PAA + 10hm.% Gly - snímka a) a PAA + 25hm.% Gly –snímka b).

Na Obr. 19 a 20 sú uvedené grafy, znázorňujúce zmeny rozmerov zosieťovaných nanovláknenných vrstiev, a to v závislosti na čase a teplote sieťovania. V závislosti na teplote, boli u vzoriek s obsahom PVA, namerané najväčšie zmeny

u vzorky 8:2 a 7:3. Naopak najmenšie zmeny boli zistené u vzorky 5:5. V závislosti na dobe sieťovania boli najväčšie zmeny namerané u vzorky 7:3 a 8:2 a najmenšie u vzorky 5:5. Je možné si všimnúť, že k nárastom kontrakcií dochádzalo u vzoriek s vyšším obsahom PAA.

U vzoriek s obsahom PEO dochádzalo v závislosti na teplote k najnižším kontrakciám u vzorky s obsahom 25 hm.% PEO. Najvýraznejšie zmeny boli zistené u vzorky s obsahom 10 hm.% PEO. V závislosti na čase boli najvýraznejšie zmeny opäť u vzorky s obsahom 10 hm.% PEO. Najnižšie hodnoty mala vzorka s obsahom 15 hm.% PEO. Opäť sa dá sledovať závislosť vyšších kontrakcií s väčším obsahom PAA.

Je možné sledovať, že u vzoriek s obsahom Gly, v závislosti na teplote, dochádzalo ako v predchádzajúcom prípade, k najmenším zmenám u vzorky s vyšším obsahom sieťujúceho činidla, konkrétne 25 hm.% Gly. Naopak u vzorky s nižším obsahom Gly – 5 hm.% došlo k najvýraznejším zmenám. Zmeny v závislosti na čase sú rovnaké ako u závislosti na teplote sieťovania. Podrobnejšie sú tieto zmeny popísané v kapitole 3.5.7. Ako v predchádzajúcich prípadoch i u týchto vzoriek je vidieť závislosť, že s nižším obsahom sieťujúceho činidla, dochádzalo v vyšším kontrakciám.

V druhej časti experimentu boli vytvorené roztoky obdobne ako v experimente 1, z kyseliny polyakrylovej, navyše s pridaním 16% MDOC v pomere 3:2 a daného sieťujúceho činidla.

Ani u jedného z takto vytvorených roztokov však nedošlo k zvlákneniu. Bol preto vytvorený skúšobný roztok –**S1**. Ten sa však tiež nepodarilo zvlákniť. Následne k nemu boli pridávané ďalšie sieťujúce činidlá, a tým boli vytvorené skúšobné roztoky **R1** – **R6** (viz. kapitola 3.6.1.1). U týchto roztokov, bol zisťovaný vplyv ďalších aditív na proces zvlákňovania.

K zvlákňovaniu došlo u vzoriek **R4** (PAA v liehu) a **R5** (povrchovo aktívna látka). Dá sa teda predpokladať, že k tomu, aby došlo k samotnému zvlákňovaniu týchto roztokov, je potrebné upraviť ich povrchové napätie.

4 Záver

Táto diplomová práca sa zaoberala možnosťou zvlákňovania kyseliny polyakrylovej a následným začlenením MDOC pre použitie v obväzových materiáloch. Keďže tieto materiály majú byť používané do ľudského tela, bolo cieľom vytvárať vrstvy s čo najmenším obsahom aditív, nevhodných pre ľudský organizmus.

Kyselina polyakrylová je bežne zvlákniteľná metódou elektrostatického zvlákňovania a z hľadiska výkonu patrí medzi komerčne využiteľné polyméry. Pri čom však sama o sebe nie je sieťovateľná, a je teda po zosieťovaní rozpustná.

V samotnom experimente 1 bolo zistené, že prídavkom použitých sieťovadiel, konkrétne polyvinylalkoholu, polyethylénoxidu a glycerínu, dochádzalo k nárastu viskozity roztokov v čase. Výnimka bola u roztokov s glycerínom, kde dochádzalo k poklesu viskozity. Pretože glycerín je nízkomolekulárna látka, a pravdepodobne spôsobil ich nariedenie. Spomínaný nárast viskozity má však za následok zvyšovanie priemerov vláken, čo znamená, že vytvorené systémy nie sú stabilné v čase. Z toho vyplýva, že použité sieťujúce činidlá nie sú vhodné, pretože by dochádzalo k zmene výsledného produktu, čo nie je žiaduce. Okrem toho pri sieťovaní dochádzalo k vysokým kontrakciám vytvorených materiálov, ktoré rovnako nie sú žiaduce. Z výsledkov je zrejmé, že kontrakcie boli spôsobené samotnou kyselinou polyakrylovou, pretože vo všetkých troch prípadoch sa so zvyšujúcim obsahom sieťujúceho činidla kontrakcie znižovali.

Zvlákňovanie samo o sebe nebolo jednoduché. Najlepšie výsledky boli u vzoriek s obsahom PVA, ďalej u PEO a nakoniec Gly. Z hľadiska výkonu sa ako lepšie javili vzorky s obsahom PVA a PEO oproti Gly. Hodnotenie výsledkov z hľadiska sieťovania je veľmi zložitá. Nevieme totiž, či je skôr vyhovujúce, aby vytvorené vrstvy boli so štruktúrou vláken alebo aby z nich bol gél.

V experimente 2 sa bohužiaľ nepodarilo zvlákniť kyselinu polyakrylovú s prídavkom MDOC, a to i pri rôznych podmienkach napr.: teplota, vzdialenosť elektród, podkladový materiál... Vytvorením ďalších skúšobných vzoriek sa nakoniec podarilo zvlákniť vzorky s obsahom povrchovo aktívnej látky a PAA v liehu. Z čoho možno usúdiť, že je potrebné aby bolo upravené povrchové napätie roztokov. V prípade povrchovo aktívnej látky je však, z hľadiska použitia takéhoto materiálu do ľudského

tela, táto možnosť nevyhovujúca. Pri použití liehu, čo jest horľavina, ktorá je ľahko zápalná, by bol zase problém s tým, že počas výroby elektrostatickým zvlákňovaním môže dôjsť k vznieteniu. Ďalej sa lieh rýchlo odparuje, čo by malo za následok nestabilitu roztoku v čase.

Z hľadiska komerčného využitia treba brať do úvahy rôzne faktory. Jedným z nich je energetické hľadisko, tzn. že vhodný materiál by mal dosiahnuť vhodného posieťovania pri optimálnych podmienkach (maximálne 30 minút). Tiež treba brať v úvahu napríklad výkon zvlákňovacieho zariadenia, ďalej čo najnižšie, najlepšie žiadne, kontrakcie vrstiev. Z výsledkov experimentu sa dá povedať, že najvhodnejším materiálom by mohla byť vzorka s obsahom PVA a to v pomere 4:6 (PAA:PVA).

Použitá literatura

- [1] Růžicková, J.: *Elektrostatické zvlákňování nanovláken*, TUL, Liberec 5/2006
- [2] Jirsák, O., Lukáš, D., Sanetrník, F., Martinová, L., Chaloupek, J., Růžicková, J., Košťáková, E., Hruža, J.: *Výroba a vlastnosti nanovláken*, TUL
- [3] *Technologie Nanospider společnosti ELMARCO* [online]. 2006 [cit. 2008-02-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.gate2biotech.cz/technologie-nanospider-spolecnosti-elmarco/>>.
- [4] Gažo, J., a kolektiv: *Všeobecná organická chémie*. ALFA Bratislava 9/1978
- [5] *Faktory ovlivňující rozpustnost látek* [online]. 2005 [cit. 2008-02-04]. Dostupný z WWW: <<http://www.ped.muni.cz/WCHEM/sm/hc/Rozpustnost.pdf>>.
- [6] VOLLMERT, B. *Základy makromolekulární chemie*. 1. vyd. Praha: Academia, nakladatelství ČSAV, 1970.
- [7] BARTOVSKÁ, L, ŠIŠKOVÁ, M. *Roztoky makromolekul* [online]. 2005 [cit. 2007-12-12]. Dostupný z WWW: <http://vydavatelstvi.vscht.cz/knihy/uid_es-001/hesla/roztoky_makromolekul.html>.
- [8] <http://referaty.atlas.sk/prirodne-vedy/chemia/19354/?print=1>
- [9] http://hellweb.info/school/elt/!08_soubory/image005.png
- [10] VRAJOVÁ, Jitka, ROUBALOVÁ, Jana. *Praktikum z fyzikální chemie* [online]. 2000 [cit. 2008-01-13]. Dostupný z WWW: <www.jadem.wz.cz/sem3/01fyzchemI.doc>.
- [11] *Stanovení viskozity roztoků – teoretická část* [online]. 2008 [cit. 2008-02-23]. Dostupný z WWW: <http://www.vscht.cz/met/stranky/vyuka/labcv/labor/res_stanoveni_viskozity_rozto-ku/index.htm>.
- [12] *Základy reologie a reometrie kapalin* [online]. 1999 [cit. 2008-03-22]. Dostupný z WWW: <<http://kf.upce.cz/Reologie%20a%20reometrie%20kapalin.doc>>.
- [13] <http://sk.wikipedia.org/wiki/Viskozita>
- [14] Holubová, J.: *Nanovlákná z kyseliny polyakrylové*. Diplomová práce. TUL, Liberec 2004
- [15] PETR, Jaroslav. *Hydrogely a umělá rohovka* [online]. 2006 [cit. 2008-01-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.osel.cz/index.php?clanek=2119>>.
- [16] <http://vyuka.z-moravec.net/download/1-04polymery4.pdf>
- [17] http://www.petivoka.cz/en/text_painting.htm

- [18] <http://www.refan.sk/tema-kozmetika-slovník-krasny.htm?onlybox=282&nostyle=1>
- [19] <http://www.siklienka.sk/aquamid.html>
- [20] ROUBALÍKOVÁ, Lenka. *KAVITAN PLUS - úvodní informace a první zkušenosti* [online]. 2002 [cit. 2008-03-03]. Dostupný z WWW: http://www.spofadental.com/informace/LKS_0204.pdf.
- [21] http://referaty.atlas.sk/prirodne_vedy/chemia/20190/
- [22] PECKA, M, et al. *Pokles krevních destiček po aplikaci PAGA s navázanými iony některých kovů* [online]. 2006 [cit. 2008-02-22]. Dostupný z WWW: <http://www.hkcredit.cz/hema/7/prednasky.pdf>.
- [23] KUČEROVÁ, I. *Atmosférická degradace dřeva* [online]. 2005 [cit. 2008-01-14]. Dostupný z WWW: http://www.vscht.cz/met/aki/kom_49/49_09_12.pdf.
- [24] <http://en.wikipedia.org/wiki/Cellulose>
- [25] http://www.ft.vslib.cz/depart/ktm/files/20071113/TVN_prednaska_7.pdf
- [26] MURTINGER, Karel. *Dřevo a jeho spalování* [online]. 2006 [cit. 2008-01-05]. Dostupný z WWW: <http://www.topenidrevem.cz/index.php?page=clanek&rid=a38817a34c7ba34679463eb49cb2572e&cid=4524cab599676>.
- [27] *Celulóza a jej micelárna štruktúra* [online]. 2003 [cit. 2008-02-02]. Dostupný z WWW: http://www.infovek.sk/predmety/biologia/diplomky/biologia_bunky/celuloza%20a%20jej%20micelarna%20struktura.htm.
- [28] *Chemické premeny pri delignifikácii dreva* [online]. 2002 [cit. 2007-12-04]. Dostupný z WWW: <http://www.chtf.stuba.sk/kot/otp/99-101.pdf>.
- [29] Popelkova, M.: *Vliv relativní vlhkosti a použité podkladové textilie na vlastnosti výsledné nanovlákněné vrstvy s obsahem MDOC*. Diplomová práce. TUL, Liberec 2006
- [30] <http://www.batist.cz/new/?SSID=b17fdb6c801674579ab7125f3e78b2b&akce=katalog&kid=99>
- [31] *Multicentrická, randomizovaná, kontrolovaná, paralelně skupinová dietní intervenční studie účinku užívání dvou forem doplňků stravy Pagacol™ (standardní Pagacol™ 4 g 3x denně a rozpustný Pagacol™ 4 g 3x denně) na koncentraci sérového LDL cholesterolu u osob s lehce až středně vyššími sérovými hodnotami LDL cholesterolu* [online]. 2007 [cit. 2008-01-22]. Dostupný z WWW: www.translatorscafe.com/cafe/file/?id=7107.

- [32] Biskupičová, S.: *Vliv koncentrace MDOC ve směsi s PVA a vliv síťování na vlastnosti nanovlákněné vrstvy*. Diplomová práce. TUL, Liberec 2006
- [33] http://www.ikon.sk/pomarkmd1/products_naplast_sk.asp
- [34] SLONKOVÁ, Veronika, VAŠKŮ, Vladimír. *Terapie chronických bércových ulcerací pomocí oxidované celulózy* [online]. 2007 [cit. 2008-02-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.muni.cz/research/publications/752035>>.
- [35] Schejbalová, H., Stibor, I. *Úvod do studia organické a makromolekulární chemie*. TUL 1.vyd. Liberec 2004
- [36] PŘEDNÁŠKY Polymery [online]. 2002 [cit. 2008-02-22]. Dostupný z WWW: <<http://www.imc.cas.cz/sympo/02polcs/predn.htm>>.
- [37] HERRON, CARLISLE M, et al. *Individualized cellulosic fibers crosslinked with polyacrylic acid polymers* [online]. 1996 [cit. 2008-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.freepatentsonline.com/5549791.html>>.
- [38] DIMITROV, MILEN, et al. *Hydrogels based on the chemically crosslinked* [online]. 2003 [cit. 2008-05-07]. Dostupný z WWW: <<http://public.carnet.hr/acphee/Dimitrov.pdf>>.
- [39] Park, K., Shalaby, W.S.W, Park, H.: *Biodegradable hydrogels for drug delivery* [online]. [cit. 2008-02-017]. Dostupný z WWW: <http://www.amazon.com/gp/reader/1566760046/ref=sib_dp_pt/103-8729960-0358240#reader-link>
- [40] MLEZIVA, J. – KÁLAL, J. *Základy makromolekulární chemie*. SNTL 1. vyd. Praha 1986.
- [41] http://www.sazp.sk/slovak/struktura/COH/oem/pdf/vyrobyky_evv.pdf
- [42] http://is.muni.cz/th/143011/lf_m/Diplomovaprace-defl.doc
- [43] *Výzkumné centrum Pokročilé sanační technologie a procesy* [online]. 2006 [cit. 2008-03-03]. Dostupný z WWW: <<http://centrum-sanace.cs.cas.cz/index.php?content=zprava2005.pdf{=cs}>>.
- [44] PECHOVÁ, N. *Síťování polyvinylalkoholových nanovláken*. Diplomová práce. TUL, Liberec 2004.
- [45] <http://encyklopedie.seznam.cz/heslo/185772-glycerin>
- [46] FAKTA A STATISTIKY [online]. 2003 [cit. 2007-12-14]. Dostupný z WWW: <http://www.gaav.cz/data/pdf/ostatni/Rocenka_2002.pdf>.

- [47] KODÍČEK, M. *glycerol*. From *Biochemické pojmy : výkladový slovník* [online]. Praha: VŠCHT Praha, 2007 [cit. 2008-02-08]. Available from www: <http://vydavatelstvi.vscht.cz/knihy/uid_es-002/ebook.html?p=glycerol>
- [48] <http://www.norskalinie.cz/natural-white.html>
- [49] <http://www.mzcr.cz/Odbornik/file.aspx?id=54&name=Specifikace%20skladovac%C3%ADch%20podm%C3%ADnek%2001-08-2004.rtf>
- [50] *Výzkumný projekt - Kryokonzervace erytrocytů - vybudování banky zmražené krve: "Strategická krevní banka"* [online]. 2008 [cit. 2008-01-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.uvn.cz/CS/content/view/543/523/1/1>>.
- [51] *Zdravotnické noviny* [online]. 2008 [cit. 2008-04-23]. Dostupný z WWW: <<http://www.strategie.cz/scripts/detail.php?id=262682>>.
- [52] HAAKE Falling Ball Viscometer C, Instruction manual
- [53] http://www.fisherww.sk/index.php?page=shop.product_details&flypage=shop.flypage&product_id=7984&category_id=219&manufacturer_id=0&option=com_virtuemart&Itemid=26
- [54] VEGA TS 5130 Rastrovací elektronový mikroskop, Technický popis a návod k obsluze, Firma Tescan s.r.o.
- [55] SALAČOVÁ, J. *Kooperace softwarových systémů LUCIA^{TM} G, MATLAB®, FEMLAB pro studium struktury tkaninových kompozitů*: online. Dostupné z: <dsp.vscht.cz/konference_matlab/matlab04/salacova.pdf>
- [56] LUCIA, Uživatelská příručka, Laboratory Imaging s. r. o., Praha
- [57] Evropská norma ČSN EN 29073 – 1

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 – Parametre guľičiek viskozimetra HAAKE Falling Ball Viscometer C
a hodnoty potrebné k výpočtu dynamickej viskozity

Príloha 2 – Hodnoty skúšobných vzoriek PAA/PVA v závislosti na obsahu vody
a vzoriek s obsahom PEO a Gly

Príloha 3 – Priemery nanovláken pred a po zosieťovaní

Príloha 4 – Hodnoty pre výpočet výkonu zvlákňovacieho zariadenia

Príloha 5 – Snímky nanovláknenných vrstiev pred a po kontakte s vodou a obrázky
prehodnotenie vrstiev po kontakte s vodou

Príloha 6 – Kontrakcie vzoriek

Príloha 1 - Parametre guľičiek viskozimetra HAAKE Falling Ball Viscometer C
a hodnoty potrebné k výpočtu dynamickej viskozity

Tab. 1 Parametre jednotlivých guľičiek viskozimetra HAAKE Falling Ball Viscometer C.

Číslo guľičky	Hmotnosť guľičky [g]	Priemer guľičky [mm]	Hustota guľičky [g/cm ³]	Konštanta K
1	4,6112	15,809	2,229	0,01172
2	4,4225	15,597	2,226	0,10771
3	16,0963	15,584	8,123	0,12310
4	14,9002	15,202	8,100	0,69539
5	11,6538	14,004	8,104	6,66138
6	5,6901	11,025	8,109	34,20369

Tab. 2 – Tabuľka s nameranými hodnotami potrebnými pre výpočet dynamickej viskozity

Vzorka	Číslo guľičky	Doba prietoku [s]			ρ_2 [g/cm ³]	Dynamická viskozita [mPa.s]		
		t_0	t_{30}	t_{60}		η_0	η_{30}	η_{60}
35% PAA	4	917	917	917	1,092	4468,8	4468,8	4468,8
PAA:PVA	4:6	5	186	192,5	1,000	8801,11	9108,67	9203,31
	5:5	5	122	129,5	1,017	5759,11	6113,16	7033,67
	6:4	5	139,5	146	1,038	6565,61	6871,53	7012,73
	7:3	4	1061	1063	1,12	5149,9	5159,61	5169,32
	8:2	5	74	82,5	1,047	3478,69	3878,27	4056,9
PAA + PEO [%]	5	3	1538	1561	1,067	1335,9	1355,87	1351,53
	10	3	1629	1646	1,067	1416,14	1430,92	1422,23
	15	4	305	310	1,052	1493,77	1518,26	1513,37
	20	4	316	320	1,055	1548	1567,6	1587,19
	25	4	330	337	1,062	1615,07	1649,33	1673,8
PAA + Gly [%]	5	3	1426	1430	1,049	1241,61	1245,1	1232,04
	10	3	1368	1372	1,064	1188,74	1192,22	1181,79
	15	5	23	29	1,098	1073,40	1353,42	1260,08
	20	5	29	31	1,104	1352,26	1445,52	1398,88
	25	3	1355	1359	1,0418	1181,15	1184,63	994,6

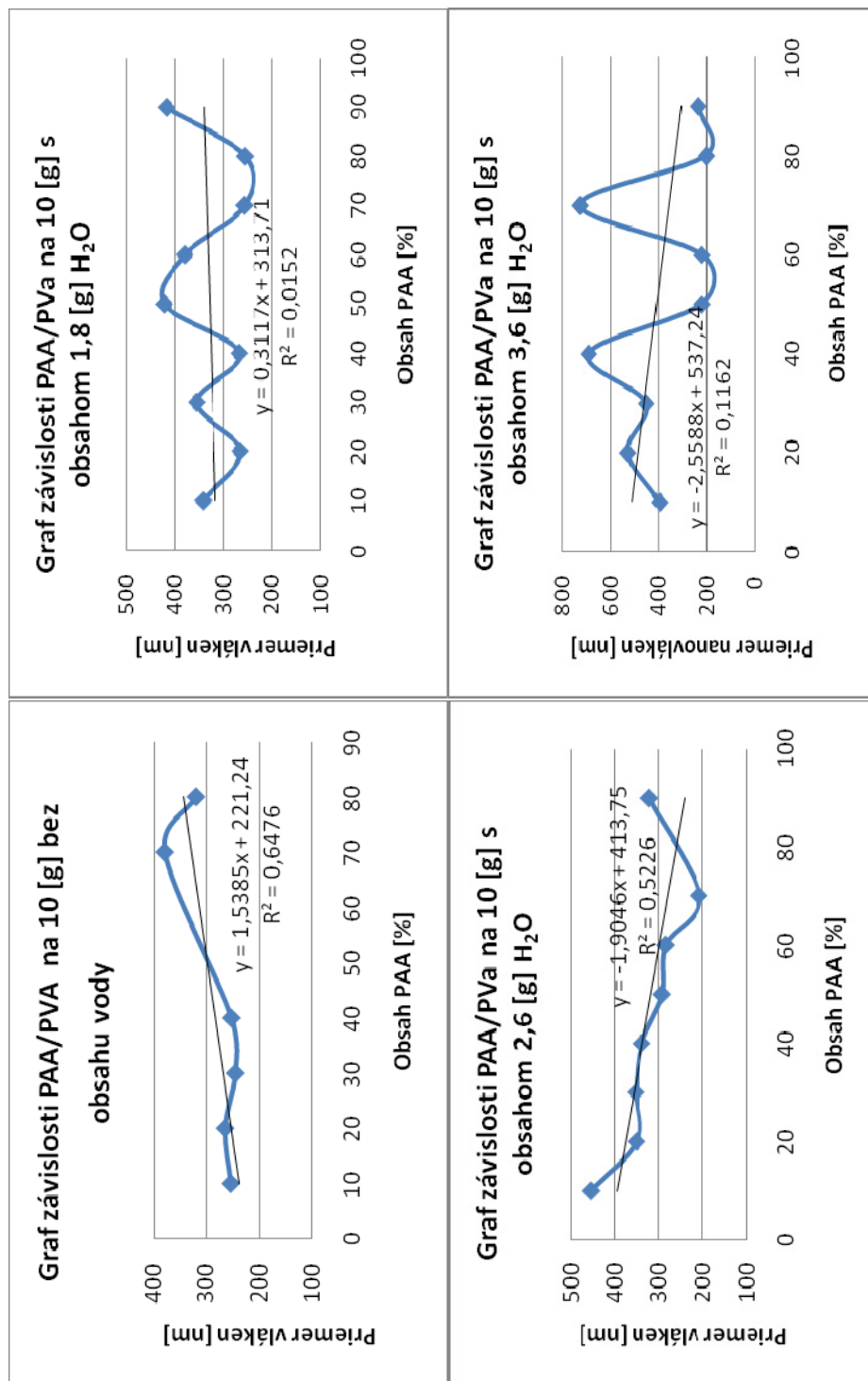
Príloha 2 - Hodnoty skúšobných vzoriek PAA:PVA v závislosti na obsahu vody

Tab. 1 Hodnoty obsahu sušín vo výsledných roztokoch PAA v zmesi s PVA, bez obsahu vody a s pridaním 1,8 ; 2,6 a 3,6 [g] H₂O na 10 [g] roztoku.

Vzorka		P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9
Zloženie roztoku/10 [g]		PAA:PVA								
		9:1	8:2	7:3	6:4	5:5	4:6	3:7	2:8	1:9
Obsah sušiny v roztoku [%]	PAA	95,16	89,75	83,62	76,64	68,63	59,32	48,39	35,3	19,55
	PVA	4,84	10,25	16,38	23,36	31,37	40,68	51,61	64,65	84,45
Hmotnostné pomery sušín v [g]	PAA	3,15	2,8	2,45	2,1	1,75	1,4	1,05	0,8	0,35
	PVA	0,16	0,32	0,48	0,64	0,8	0,96	1,12	1,28	1,44
Vzorka		P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9
Zloženie roztoku/10 [g]		PAA:PVA po pridaní 1,8 [g] H ₂ O								
		9:1	8:2	7:3	6:4	5:5	4:6	3:7	2:8	1:9
Hmotnostné pomery sušín v [g]	PAA	2,67	2,37	2,08	1,78	1,48	1,19	0,89	0,68	0,30
	PVA	0,14	0,27	0,41	0,54	0,68	0,81	0,95	1,08	1,22
Zloženie roztoku/10 [g]		PAA:PVA po pridaní 2,6 [g] H ₂ O								
		9:1	8:2	7:3	6:4	5:5	4:6	3:7	2:8	1:9
Hmotnostné pomery sušín v [g]	PAA	2,5	2,22	1,94	1,67	1,39	1,11	0,83	0,63	0,28
	PVA	0,13	0,25	0,38	0,51	0,63	0,76	0,89	1,02	1,14
Zloženie roztoku/10 [g]		PAA:PVA po pridaní 3,6 [g] H ₂ O								
		9:1	8:2	7:3	6:4	5:5	4:6	3:7	2:8	1:9
Hmotnostné pomery sušín v [g]	PAA	2,32	2,06	1,80	1,54	1,29	1,03	0,77	0,59	0,26
	PVA	0,12	0,24	0,35	0,47	0,59	0,71	0,82	0,94	1,06

Tab. 2 Hodnoty zloženia roztokov s pridaním PEO a Gly

Zloženie roztokov/ 50 [g] PAA + 10 [g] H ₂ O		
		Obsah sušiny [g]
PAA	100%	17,5
PEO	5%	0,875
	10%	1,75
	15%	2,625
	20%	3,5
	25%	4,375
Gly	5%	0,875
	10%	1,75
	15%	2,625
	20%	3,5
	25%	4,375

Obr. 1 Závislosť obsahu PAA/PVA a vody -1,8; 2,6 a 3,6 [g] v roztoku na priemere vlákna.

Príloha 3 - Priemery nanovláken pred a po zosieťovaní*Tab. 1 Tabuľky a) a b) s hodnotami priemerov nanovláken pred zosieťovaním***a)**

(i)	PAA:PVA					PAA + PEO				
	4:6	5:5	6:4	7:3	8:2	5% PEO	10% PEO	15% PEO	20% PEO	25% PEO
1	295,38	392,04	186,82	245,77	275,39	289,65	202,34	238,85	256,46	256,46
2	421,73	483,98	259,07	302,12	207,25	302,12	389,46	303,23	377,21	366,38
3	649,22	439,65	345,64	188,6	345,64	146,55	415,32	295,38	348,54	518,13
4	404,68	303,23	238,85	213,63	385,13	151,06	311,96	202,34	129,53	497,65
5	421,73	382,51	440,41	373,63	186,82	151,06	270,47	197,3	388,6	289,65
6	452,44	259,07	233,16	336,79	208,87	360,84	382,51	222,86	409,62	362,69
7	385,13	514,23	259,07	173,79	186,82	244,4	173,79	313,03	579,29	392,04
8	385,13	510,96	238,85	382,51	202,34	286,15	382,51	428,83	260,36	106,82
9	459,07	275,39	238,85	453,18	244,4	208,87	275,39	222,86	231,72	424,9
10	793,02	377,21	286,15	197,3	302,12	311,96	151,06	441,18	359,91	207,25
11	370,93	604,8	266,73	165,88	244,4	266,73	186,82	219,83	289,65	238,85
12	388,6	348,54	260,36	155,44	231,72	295,38	197,3	233,16	255,15	336,79
13	660,49	352,37	313,03	188,6	256,46	546,5	238,85	345,64	245,77	414,51
14	337,78	510,3	289,65	264,2	324,61	233,16	316,23	231,72	434,28	467,04
15	366,38	534,08	336,79	183,19	316,23	303,23	366,38	302,12	244,4	443,45
16	259,07	373,63	284,97	266,73	289,65	146,55	264,2	221,35	531,56	234,6
17	347,58	809,35	219,83	186,82	345,64	259,07	266,73	208,87	360,84	213,63
18	377,21	327,7	255,15	181,35	244,4	197,3	151,06	275,39	388,6	521,36
19	370,93	421,73	208,87	295,38	461,26	266,73	208,87	554,43	186,82	222,86
20	316,23	445,72	362,69	222,86	256,46	173,79	139,51	550,78	234,6	245,77
21	337,78	417,73	213,63	467,04	244,4	208,87	270,47	320,45	188,6	244,4
22	424,9	424,9	295,38	183,19	275,39	244,4	289,65	233,16	231,72	255,15
23	336,79	352,37	275,39	181,35	264,2	244,4	173,79	188,6	245,77	255,15
24	414,51	311,96	222,86	208,87	289,65	202,34	213,63	186,82	315,17	303,23
25	363,62	403,01	345,64	202,34	388,6	316,23	183,19	188,6	183,19	286,15
26	385,13	405,5	259,07	336,79	279,02	183,19	183,19	197,3	521,36	289,65
27	329,74	421,73	266,73	173,79	424,9	183,19	259,07	452,44	414,51	452,44
28	403,01	388,6	295,38	188,6	366,38	157,58	221,35	289,65	284,97	463,43
29	311,96	404,68	245,77	259,07	183,19	155,44	336,79	417,73	208,87	340,75
30	463,43	359,91	213,63	188,6	245,77	222,86	234,6	219,83	417,73	488,81
31	615,8	403,01	259,07	202,34	255,15	245,77	202,34	163,85	197,3	394,6
32	377,21	337,78	197,3	222,86	264,2	340,75	238,85	337,78	516,19	639,85
33	336,79	377,21	340,75	554,43	238,85	106,82	146,55	208,87	264,2	352,37

34	440,41	316,23	264,2	208,87	310,88	151,06	155,44	165,88	260,36	385,13
35	295,38	604,8	311,96	208,87	336,79	146,55	186,82	202,34	202,34	238,85
36	829,42	316,23	213,63	165,88	370,93	155,44	188,6	183,19	427,26	186,82
37	452,44	329,74	157,58	165,88	202,34	115,86	244,4	129,53	234,6	238,85
38	329,74	368,2	183,19	238,85	231,72	289,65	259,07	157,58	377,21	329,74
39	404,68	714,67	213,63	221,35	197,3	336,79	534,08	173,79	279,02	554,43
40	359,91	602,58	233,16	231,72	222,86	231,72	345,64	202,34	234,6	441,18
41	336,79	337,78	293,1	348,54	219,83	129,53	295,38	155,44	132,1	188,6
42	395,45		359,91	359,91	244,4	336,79	183,19	221,35	270,47	115,86
43	311,96		428,83	284,97	347,58	315,17	219,83	245,77	155,44	259,07
44	336,79		303,23	231,72	231,72	188,6	165,88	165,88	208,87	528,4
45	293,1		231,72	221,35	255,15	163,85	188,6	264,2	208,87	637,22
46	428,83		340,75	165,88	213,63	129,53	165,88	115,86	186,82	531,56
47	402,18		245,77	458,34	295,38	183,19	320,45	231,72	181,35	208,87
48	434,28		234,6	244,4	244,4	181,35	259,07	208,87	331,77	183,19
49	491,55		559,25	352,37	221,35	173,79	181,35	295,38	366,38	219,83
50	389,46		234,6	639,85	279,02	181,35	260,36	256,46		533,45
51	336,79		233,16	207,25	244,4	173,79	245,77	280,22		163,85
52	293,1		347,58	244,4	231,72	238,85	275,39	197,3		157,58
53	377,21		222,86	259,07	418,54	388,6	310,88	219,83		360,84
54	725,39		284,97	256,46	259,07	238,85	222,86	157,58		
55			264,2	231,72	275,39	368,2	568,18	266,73		
56			233,16	231,72	453,18	336,79	469,19	259,07		
57			337,78	311,96	275,39	202,34	544,66	266,73		
58			295,38	202,34	238,85	238,85	264,2	256,46		
59			202,34	219,83	270,47	233,16	280,22	303,23		
60			245,77	231,72	255,15	165,88	238,85	264,2		
61			208,87	151,06	231,72	183,19	234,6	208,87		
62			315,17	208,87	238,85	238,85	234,6	132,1		
63			208,87	231,72	340,75	197,3	181,35	255,15		
64			244,4	259,07	213,63	181,35	238,85	231,72		
65			352,37	213,63	264,2	207,25	165,88	183,19		
66			284,97	362,69	284,97	173,79	146,55	331,77		
67			568,18	208,87	163,85	221,35	183,19	163,85		
68			266,73	222,86	208,87	222,86	289,65	231,72		
69			295,38	245,77	219,83	165,88	320,45	165,88		
70			289,65	266,73	259,07	213,63	165,88	259,07		
71			279,02	197,3	315,17	233,16	259,07			
72			244,4	520,72	222,86	173,79	183,19			
73			208,87	370,93	255,15	280,22	231,72			
74			337,78	303,23	295,38	316,23	295,38			
75			197,3	417,73	202,34	155,44	544,04			

76			315,17	352,37	286,15	173,79	313,03			
77			245,77	280,22	275,39	139,51	163,85			
78			244,4	222,86	259,07	303,23	331,77			
79			316,23	208,87	197,3	181,35	295,38			
80			362,69	208,87	208,87	255,15	183,19			
81			289,65	331,77	208,87	186,82	402,18			
82			221,35	221,35	394,6	208,87	186,82			
83			259,07	244,4	231,72	275,39	238,85			
84			208,87	337,78	289,65	340,75	260,36			
85			238,85	394,6	222,86	151,06	197,3			
86			219,83	311,96	260,36	188,6	213,63			
87			428,83	336,79	259,07	188,6	231,72			
88			324,61	238,85	289,65	208,87	202,34			
89			259,07	259,07	238,85	197,3	402,18			
90			310,88	302,12	183,19	208,87	415,32			
91			238,85	255,15	442,69	275,39	245,77			
92				389,46	208,87	295,38	280,22			
93				345,64	260,36	183,19	360,84			
94				188,6	221,35	221,35	259,07			
95				234,6	234,6	202,34	219,83			
96				255,15	208,87	255,15	303,23			
97				256,46	208,87	280,22	238,85			
98				222,86	219,83	186,82	197,3			
99				188,6	370,93	345,64	289,65			
100				219,83	255,15	197,3	208,87			
$\bar{d}$ [nm]	411,63	421,1	277,12	264,82	267,37	227,64	261,34	248,92	297,14	339,44
s [nm]	119,92	114,54	70,06	89,98	63,2	71,2	91,21	87,39	108,15	133,79
v [%]	29,13	27,20	25,28	33,97	23,63	31,27	34,9	35,1	36,39	39,41
min [nm]	259,07	259,07	157,58	151,06	163,85	106,82	139,51	115,86	129,53	106,82
max [nm]	829,42	809,35	568,18	639,85	461,26	546,5	568,18	554,43	579,29	639,85

b)

(i)	PAA + Gly		
	5% Gly	10% Gly	25% Gly
1	234,6	139,51	275,39
2	151,06	238,85	207,25
3	202,34	173,79	345,64
4	186,82	151,06	195,13
5	208,87	197,3	186,82
6	186,82	284,97	208,87
7	183,19	368,2	186,82
8	129,53	157,58	202,34
9	244,4	129,53	244,4
10	155,44	213,63	302,12
11	202,34	151,06	244,4
12	266,73	280,22	231,72
13	347,58	289,65	256,46
14	115,86	151,06	324,61
15	186,82	219,83	316,23
16	207,25	289,65	289,65
17	132,1	231,72	345,64
18	270,47	157,58	244,4
19	197,3	360,84	361,26
20	155,44	222,86	256,46
21	197,3	238,85	244,4
22	221,35	173,79	275,39
23	129,53	181,35	264,2
24	129,53	409,62	289,65
25	208,87	208,87	388,6
26	173,79	320,45	279,02
27	173,79	222,86	424,9
28	327,7	163,85	366,38
29	165,88	155,44	183,19
30	151,06	183,19	245,77
31	197,3	331,77	255,15
32	81,92	183,19	264,2
33	186,82	173,79	238,85
34	106,82	173,79	310,88

35	139,51	173,79	236,79
36	139,51	311,96	370,93
37	183,19	129,53	202,34
38	93,41	173,79	231,72
39	173,79	163,85	197,3
40	151,06	163,85	222,86
41	163,85	219,83	219,83
42	139,51	146,55	244,4
43	129,53	129,53	347,58
44	106,82	340,75	231,72
45	163,85	523,93	255,15
46	238,85	188,6	213,63
47	183,19	260,36	211,38
48	197,3	286,15	244,4
49	151,06	219,83	221,35
50	129,53	244,4	200,02
51	139,51	284,97	244,4
52	165,88	238,85	231,72
53	139,51	151,06	318,54
54	208,87	129,53	259,07
55	173,79	202,34	275,39
56	165,88	146,55	402,18
57	173,79	115,86	275,39
58	132,1	347,58	238,85
59	186,82	219,83	270,47
60	115,86	129,53	255,15
61	115,86	157,58	198,72
62	188,6	219,83	238,85
63	165,88	208,87	340,75
64	151,06	275,39	213,63
65	221,35	183,19	264,2
66	303,23	238,85	284,97
67	165,88	280,22	163,85
68	173,79	157,58	208,87
69	202,34	260,36	219,83
70	132,1	165,88	202,07
71	238,85	183,19	315,17
72	151,06	207,25	222,86
73	181,35	151,06	201,15
74	157,58	208,87	295,38
75	221,35	151,06	202,34
76	151,06	183,19	286,15

77	202,34	245,77	275,39
78	208,87	221,35	259,07
79	173,79	173,79	197,3
80	139,51	183,19	208,87
81	151,06	186,82	209,87
82	103,63	238,85	394,6
83	245,77	129,53	231,72
84	295,38	146,55	203,65
85	183,19	157,58	222,86
86	151,06	132,1	260,36
87	389,46	188,6	279,87
88	139,51	202,34	212,65
89	163,85	157,58	238,85
90	157,58	173,79	183,19
91	197,3	202,34	231,69
92	208,87	197,3	215,97
93	244,4	139,51	293,36
94	173,79	103,63	221,95
95	213,63	320,45	234,6
96	151,06	165,88	208,87
97	151,06	336,79	210,87
98	183,19	303,23	219,83
99	151,06	238,85	370,93
100	188,6	345,64	255,15
$\bar{d}$ [nm]	179,92	212,96	255,79
s [nm]	51,68	72,61	55,17
v [%]	28,72	34,09	21,56
min [nm]	81,92	103,63	163,85
max [nm]	389,46	523,93	424,9

Tab. 2 Tabuľky **a)** a **b)** s hodnotami priemerov nanovláken po zosieťovaní**a)**

(i)	PAA:PVA					PAA + PEO				
	4:6	5:5	6:4	7:3	8:2	5% PEO	10% PEO	15% PEO	20% PEO	25% PEO
1	585.83	467.98	480.65	366	478	607.48	708.44	670.98	734.02	1358.37
2	451.27	430.06	508.98	364	447	438.06	708.44	1152.61	884.50	1308.55
3	465.83	446.06	475.06	328	303	500.94	654.28	876.12	1268.46	1460.48
4	475.06	569.06	408.56	385	361	485.98	543.35	1288.66	708.44	1048.67
5	467.98	387.60	522.58	371	389	364.49	768.41	1168.51	601.37	1152.61
6	451.27	430.06	650.63	395	290	543.35	945.02	1001.88	815.02	500.94
7	749.35	501.72	423.80	434	312	384.20	515.46	1146.19	863.39	500.94
8	420.64	570.82	440.04	313	396	515.46	576.31	1522.34	792.06	810.48
9	594.88	462.24	645.99	406	316	354.22	576.31	1277.15	734.02	654.28
10	516.80	347.64	460.06	383	259	343.64	607.48	1005.56	734.02	1202.75
11	493.67	490.28	451.27	328	313	462.64	773.20	1385.27	625.44	429.55
12	532.70	507.67	311.15	349	311	601.37	960.51	1086.69	739.03	692.63
13	493.67	658.79	670.84	320	383	429.55	773.20	810.48	576.31	773.20
14	652.17	564.35	514.85	371	285	271.67	1001.88	1288.66	945.02	515.46
15	439.28	961.64	552.39	352	389	384.20	929.27	960.51	601.37	384.20
16	539.55	330.91	482.73	519	341	343.64	619.51	773.20	485.98	670.98
17	647.54	537.69	654.21	316	360	429.55	1030.93	960.51	739.03	485.98
18	952.92	394.43	508.98	295	311	500.94	625.44	1034.50	522.57	438.06
19	614.20	384.14	1476.49	352	293	309.76	708.44	1168.51	670.98	429.55
20	1059.43	384.14	717.96	371	295	438.06	810.48	1048.67	692.63	768.41
21	731.32	585.83	403.63	325	313	438.06	692.63	1205.81	462.64	925.29
22	451.27	723.98	408.56	443	330	429.55	876.12	1076.46	692.63	257.73
23	358.98	471.53	956.42	364	443	462.64	773.20	913.24	429.55	384.20
24	493.67	589.24	339.87	415	364	429.55	960.51	913.24	462.64	1116.84
25	426.16	465.83	439.28	518	239	576.31	739.03	859.11	576.31	815.02
26	603.24	408.56	670.34	346	352	429.55	859.11	1460.48	945.02	810.48
27	537.69	426.16	433.15	337	410	515.46	1005.56	876.12	692.63	1168.51
28	530.19	532.70	567.30	402	330	309.76	734.02	792.06	692.63	1034.50
29	416.65	516.80	471.53	418	371	384.20	773.20	1202.75	601.37	1548.78
30	511.60	335.92	330.91	337	363	309.76	792.06	1116.84	979.53	1288.66
31	620.15	759.97	420.64	338	431	384.20	601.37	913.24	692.63	960.51
32	860.51	311.15	457.15	302	295	309.76	773.20	1116.84	607.48	846.12
33	487.54	476.46	439.28	295	402	257.73	846.12	1086.69	654.28	773.20
34	440.04	749.80	408.56	311	368	543.35	607.48	1005.56	654.28	429.55
35	365.43	490.28	401.14	338	328	309.76	739.03	1214.96	619.51	485.98
36	516.80	358.98	301.34	371	303	271.67	670.98	1034.50	654.28	384.20
37	387.60	391.03	367.25	255	295	462.64	607.48	1030.93	687.29	607.48

38	414.24	648.06	497.04	377	403	271.67	500.94	913.24	576.31	271.67
39	497.04	493.67	507.67	352	295	429.55	550.10	979.53	543.35	485.98
40	1295.09	369.97	384.14	311	395	500.94	810.48	925.29	601.37	792.06
41	475.06	566.71	384.14	325	267	462.64	607.48	1205.81	692.63	1288.66
42	852.32	676.29	347.64	337	264	429.55	859.11	692.63	739.03	550.10
43	775.62	403.63	740.39	363	290	271.67	768.41	1288.66	692.63	271.67
44	284.24	639.24	395.27	478	279	343.64	777.95	1483.05	768.41	768.41
45	452.01	416.65	639.24	293	280	500.94	708.44	979.53	739.03	1120.14
46	460.06	369.97	438.52	303	280	354.22	792.06	1168.51	948.91	777.95
47	609.84	339.87	705.29	330	406	500.94	619.51	1120.14	687.29	792.06
48	475.06	497.04	501.72	303	280	343.64	576.31	1377.25	670.98	692.63
49	501.72	511.60	490.96	325	220	384.20	625.44	929.27	773.20	429.55
50	645.99	344.75	388.46	270	337	354.22	979.53	971.97	768.41	1230.05
51	416.65	376.23	208.33	630	316	438.06	792.06	1100.19	309.76	364.49
52	671.83	460.06	220.78	441	374	354.22	692.63	1344.71	462.64	354.22
53	457.15	446.06	527.03	544	402	257.73	438.06	1045.15	773.20	309.76
54	451.27	440.04		406	395	462.64	859.11	925.29	670.98	522.57
55		620.15		325	415	429.55	913.24	1460.48	654.28	1030.93
56		465.12		280	396	343.64	792.06	1155.81	768.41	884.50
57		471.53		377	325	429.55	960.51	1314.18	692.63	429.55
58		714.69		313	440	462.64	429.55	1116.84	384.20	343.64
59		465.83		447	293	309.76	960.51	979.53	768.41	257.73
60		1079.41		395	313	309.76	654.28	1100.19	601.37	500.94
61		414.24		352	478	515.46	619.51	1277.15	687.29	1048.67
62		759.97		320	295	462.64	884.50	896.93	846.12	884.50
63		465.83		443	371	429.55	1005.56	543.35	859.11	522.57
64		381.52		346	246	438.06	739.03	1034.50	859.11	
65		508.98		332	383	576.31	859.11	1308.55	522.57	
66		710.95		383	233	462.64	625.44	1038.06	576.31	
67		564.35		360	295	515.46	876.12	1168.51	515.46	
68		433.15		285	316	515.46	1045.15	945.02	607.48	
69		641.85		368	422	543.35	863.39	945.02	792.06	
70		231.12		466	275	438.06	876.12	1129.98		
71					591	429.55	625.44	792.06		
72					275	485.98	815.02	429.55		
73					270	576.31	708.44	1579.45		
74					352	607.48	1030.93			
75					267	384.20	522.57			
76					352	438.06	708.44			
77					295	601.37	429.55			
78					280	429.55	708.44			
79					239	515.46	739.03			

80					364	576.31	1152.61			
81					303	543.35	625.44			
82					337	438.06	728.98			
83					320	438.06	619.51			
84					315	384.20	522.57			
85					270	692.63	687.29			
86					220	543.35	859.11			
87					315	384.20	550.10			
88					349	271.67	550.10			
89					267	309.76	815.02			
90					396	462.64	601.37			
91					295	576.31	948.91			
92					346	515.46	543.35			
93					352	429.55	777.95			
94					348	429.55	692.63			
95					220	429.55	815.02			
96					275	309.76	810.48			
97					514	354.22	876.12			
98					316	384.20	607.48			
99					270	429.55	462.64			
100					290	515.46	1076.46			
$\bar{d}$ [nm]	557,00	505,00	500,95	365,90	333,51	432,61	745,60	1070,02	686,83	735,68
s [nm]	179,79	147,00	190,85	66,66	65,88	93,02	158,61	216,53	151,59	337,30
v [%]	32,27	29,1	38,09	18,21	19,75	21,5	21,27	20,23	22,07	45,84
min [nm]	284,24	231,12	208,33	255,00	220,00	257,73	429,55	429,55	309,76	257,73
max [nm]	1295,09	1079,41	1476,49	630,00	591,00	692,63	1152,61	1579,45	1268,46	1548,78

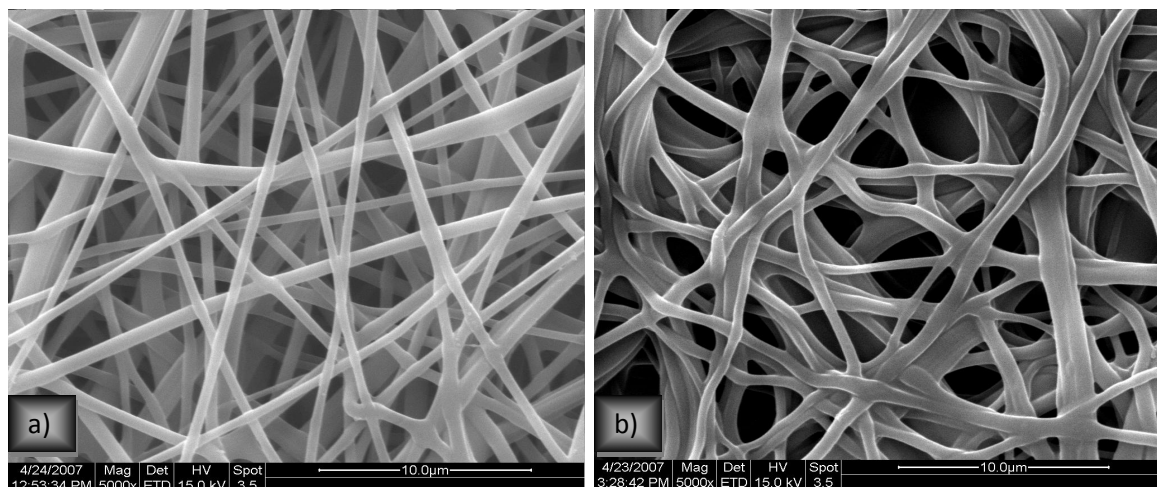
b)

(i)	PAA + Gly				
	5% Gly				
		(i)		(i)	
1	576.31	37	515.46	73	777.95
2	354.22	38	692.63	74	728.98
3	550.10	39	429.55	75	670.98
4	777.95	40	364.49	76	429.55
5	687.29	41	364.49	77	192.10
6	462.64	42	429.55	78	354.22
7	364.49	43	543.35	79	271.67
8	429.55	44	429.55	80	429.55
9	462.64	45	670.98	81	619.51
10	850.47	46	462.64	82	438.06
11	515.46	47	543.35	83	384.20
12	438.06	48	515.46	84	500.94
13	364.49	49	543.35	85	576.31
14	462.64	50	462.64	86	343.64
15	515.46	51	550.10	87	354.22
16	692.63	52	670.98	88	601.37
17	485.98	53	384.20	89	515.46
18	384.20	54	364.49	90	792.06
19	543.35	55	462.64	91	309.76
20	462.64	56	438.06	92	343.64
21	309.76	57	485.98	93	384.20
22	619.51	58	619.51	94	429.55
23	945.02	59	687.29	95	257.73
24	607.48	60	687.29	96	515.46
25	500.94	61	364.49	97	429.55
26	728.98	62	354.22	98	550.10
27	876.12	63	462.64	99	462,64
28	500.94	64	576.31	100	601,37
29	354.22	65	687.29	$\bar{d}$ [nm]	507,14
30	543.35	66	550.10	s [nm]	144,62
31	462.64	67	576.31	v [%]	28,51
32	462.64	68	309.76	min [nm]	192,10
33	384.20	69	500.94	max [nm]	945,02
34	692.63	70	728.98		
35	500.94	71	777.95		
36	462.64	72	728.98		

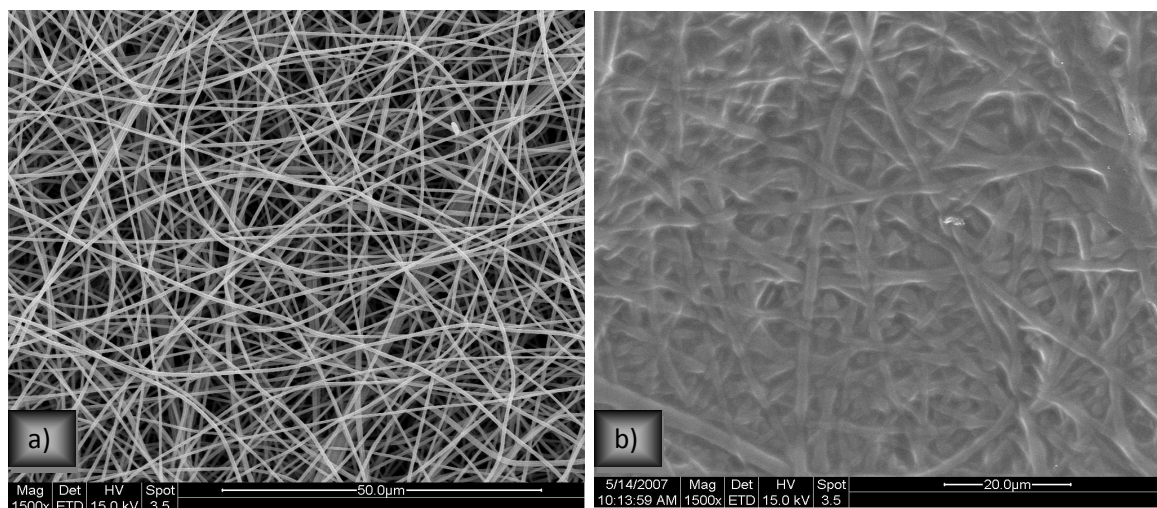
Príloha 4 - Hodnoty pre výpočet výkonu zvlákňovacieho zariadenia*Tab. 1 Hodnoty plošných hmotností nanovláknenných vrstiev a výkonu zariadenia**Nanospider*

Vzorky	PAA v zmesi s PVA					PAA v zmesi s POE					PAA v zmesi s Gly		
	4:6	5:5	6:4	7:3	8:2	5%	10 %	15 %	20 %	25 %	5 %	10 %	25 %
m_{PL} [g/m²]	9,1	3,9	2,8	7,7	6,2	6,3	8,2	5,7	7,5	3,2	5,0	8,3	7,8
Výkon [g/m.min]	0,9 1	0,3 9	0,2 8	0,7 7	0,6 2	0,6 3	0,82	0,57	0,75	0,32	0,5	0,83	0,78

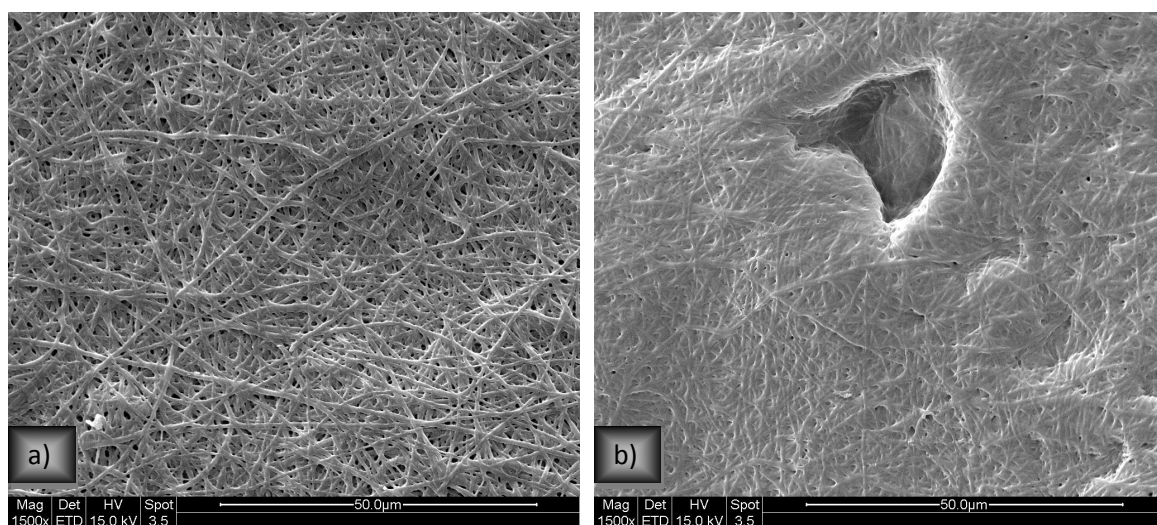
Príloha 5 - Snímky nanovláknenných vrstiev pred a po kontakte s vodou a obrázky pre hodnotenie vrstiev po kontakte s vodou

Obr. 1 Zosieťovaná nanovláknenná vrstva z PAA/PVA (6:4) pred a) a po b) kontakte s vodou

Obr. 2 Zosieťovaná nanovláknenná vrstva z PAA + PEO 10% pred a) a po b) kontakte s vodou

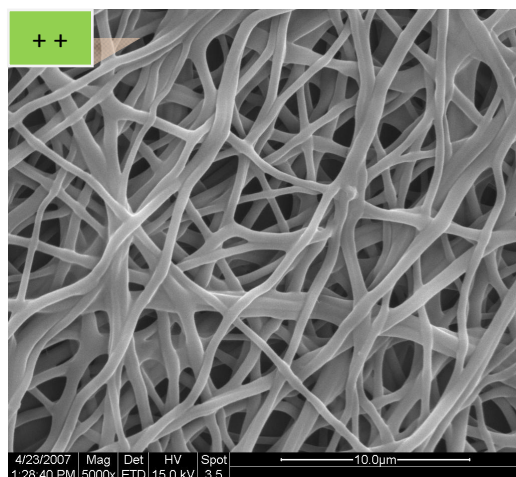

Obr. 3 Zosieťovaná nanovláknenná vrstva z PAA + Gly 10% pred a) a po b) kontakte s vodou

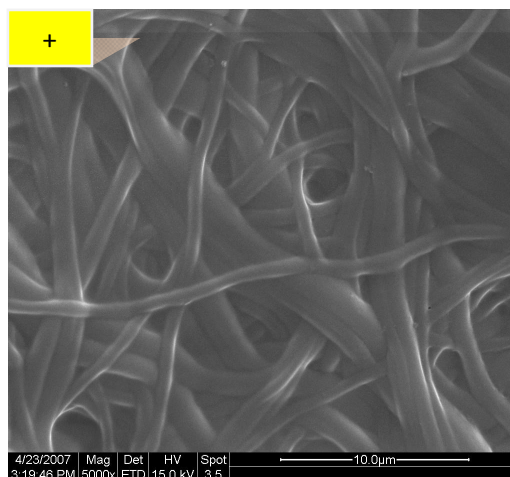

Použité znaky pri hodnotení vymytia nanovláknenných vrstiev:

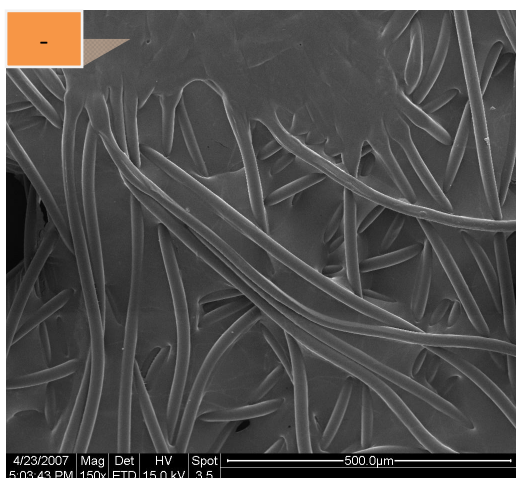
--	rozpustená vrstva
-	nerozpustená fólia
+	nerozpustená fólia s viditeľnou štruktúrou nanovláken
++	nerozpustené nanovlákná

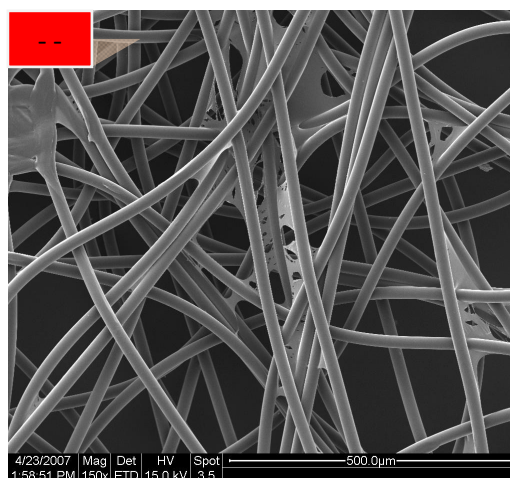
Vzorka PAA/PVA (4:6) – zväčšenie 5 000x

Vzorka PAA/PVA (6:4) – zväčšenie 5 000x

Vzorka PAA/PVA (5:5) – zväčšenie 1 000x

Vzorka PAA/PVA (4:6) – zväčšenie 1 000x

Príloha 6 – Kontrakcie vzoriek

Tab. 1 Kontrakcie PAA v zmesi s PVA vplyvom sieťovania

Vzorka	sieťovanie		šírka [mm]				dĺžka [mm]				priemer [mm]	kontrakcie [%]
pomer PAA:PVA	teplota [°C]	čas [min]	pôvodná	1	2	priemer	pôvodná	1	2	priemer		
4:6	150	10	100	81	92	86,5	100	92	94	93	89,75	10,25
	150	30	100	93	93	93	100	92	93	92,5	92,75	7,25
	150	60	100	92	89	90,5	100	92	91	91,5	91,00	9,00
	120	10	100	100	100	100	100	100	100	100	100,00	0,00
	150	10	100	81	92	86,5	100	92	94	93	89,75	10,25
	170	10	100	85	88	86,5	100	82	91	86,5	86,50	13,50
5:5	150	10	100	96	87	91,5	100	94	93	93,5	92,50	7,50
	150	30	100	96	93	94,5	100	95	92	93,5	94,00	6,00
	150	60	100	92	87	89,5	100	93	87	90	89,75	10,25
	120	10	100	100	100	100	100	100	100	100	100,00	0,00
	150	10	100	96	87	91,5	100	94	93	93,5	92,50	7,50
	170	10	100	82	92	87	100	86	94	90	88,50	11,50
6:4	150	10	100	85	91	88	100	79	86	82,5	85,25	14,75
	150	30	100	96	90	93	100	92	94	93	93,00	7,00
	150	60	100	94	86	90	100	90	91	90,5	90,25	9,75
	120	10	100	100	100	100	100	100	100	100	100,00	0,00
	150	10	100	85	91	88	100	79	86	82,5	85,25	14,75
	170	10	100	92	80	86	100	91	85	88	87,00	13,00
7:3	150	10	100	73	66	69,5	100	75	70	72,5	71,00	29,00
	150	30	100	60	67	63,5	100	65	60	62,5	63,00	37,00
	150	60	100	56	62	59,0	100	65	60	62,5	60,75	39,25
	120	10	100	100	100	100	100	100	100	100	100,00	0,00
	150	10	100	78	78	78	100	75	89	82	80,00	20,00
	170	10	100	86	78	82	100	88	68	78	80,00	20,00
8:2	150	10	100	82	80	81	100	85	85	85	83,00	17,00
	150	30	100	70	72	71	100	65	70	67,5	69,25	30,75
	150	60	100	64	64	64	100	63	66	64,5	64,25	35,75
	120	10	100	100	100	100	100	100	100	100	100,00	0,00
	150	10	100	85	73	79	100	89	77	83	81,00	19,00
	170	10	100	58	75	66,5	100	54	84	69	67,75	32,25

Tab. 2 Kontrakcie POE v zmesi s PAA vplyvom siet'ovania

Vzorka	siet'ovanie		šírka [mm]				dĺžka [mm]				priemer [mm]	kontrakcie [%]
pomer PAA+PEO	teplota [°C]	čas [min]	pôvodná	1	2	priemer	pôvodná	1	2	priemer		
PAA + POE 5%	150	10	100	79	64	71,5	100	68	81	74,5	73,00	27,00
	150	30	100	73	75	74	100	87	63	75	74,50	25,50
	150	60	100	65	67	66	100	75	58	66,5	66,25	33,75
	120	10	100	96	91	93,5	100	97	90	93,5	93,50	6,50
	150	10	100	79	64	71,5	100	68	81	74,5	73,00	27,00
	170	10	100	79	69	74	100	68	82	75	74,50	25,50
PAA + POE 10%	150	10	100	57	59	58	100	44	60	52	55,00	45,00
	150	30	100	47	69	58	100	66	58	62	60,00	40,00
	150	60	100	46	64	55	100	58	61	59,5	57,25	42,75
	120	10	100	85	92	88,5	100	77	95	86	87,25	12,75
	150	10	100	57	59	58	100	44	60	52	55,00	45,00
	170	10	100	91	72	81,5	100	81	80	80,5	81,00	19,00
PAA + POE 15%	150	10	100	93	75	84	100	86	76	81	82,50	17,50
	150	30	100	76	83	79,5	100	88	71	79,5	79,50	20,50
	150	60	100	78	80	79	100	88	69	78,5	78,75	21,25
	120	10	100	97	92	94,5	100	94	87	90,5	92,50	7,50
	150	10	100	93	75	84	100	86	76	81	82,50	17,50
	170	10	100	82	73	77,5	100	80	75	77,5	77,50	22,50
PAA + POE 20%	150	10	100	75	80	77,5	100	75	72	73,5	75,50	24,50
	150	30	100	73	80	76,5	100	76	72	74	75,25	24,75
	150	60	100	71	72	71,5	100	69	80	74,5	73,00	27,00
	120	10	100	76	77	76,5	100	75	82	78,5	77,50	22,50
	150	10	100	75	80	77,5	100	75	72	73,5	75,50	24,50
	170	10	100	62	54	58	100	58	62	60	59,00	41,00
PAA + POE 25%	150	10	100	89	77	83	100	75	90	82,5	82,75	17,25
	150	30	100	80	85	82,5	100	76	79	77,5	80,00	20,00
	150	60	100	74	83	78,5	100	84	77	80,5	79,50	20,50
	120	10	100	98	96	97	100	93	100	96,5	96,75	3,25
	150	10	100	89	77	83	100	75	90	82,5	82,75	17,25
	170	10	100	94	95	94,5	100	73	95	84	89,25	10,75

Tab. 3 Kontrakcie Gly v zmesi s PAA vplyvom sieťovania

Vzorka	sieťovanie		šírka [mm]				dĺžka [mm]				priemer [mm]	kontrakcie [%]
	teplota [°C]	čas [min]	pôvodná	1	2	priemer	pôvodná	1	2	priemer		
PAA + Gly 5%	150	10	100	50	44	47	100	48	50	49	48,00	52,00
	150	30	100	54	49	51,5	100	54	63	58,5	55,00	45,00
	150	60	100	61	52	56,5	100	55	65	60	58,25	41,75
	120	10	100	65	57	61	100	52	62	57	59,00	41,00
	150	10	100	50	44	47	100	48	50	49	48,00	52,00
	170	10	100	53	48	50,5	100	47	60	53,5	52,00	48,00
PAA + Gly 10%	150	10	100	66	56	61	100	66	66	66	63,50	36,50
	150	30	100	55	67	61	100	58	81	69,5	65,25	34,75
	150	60	100	56	67	61,5	100	69	65	67	64,25	35,75
	120	10	100	70	66	68	100	64	67	65,5	66,75	33,25
	150	10	100	66	56	61	100	66	66	66	63,50	36,50
	170	10	100	54	58	56	100	63	66	64,5	60,25	39,75
PAA + Gly 25%	150	10	100	98	90	94	100	94	90	92	93,00	7,00
	150	30	100	96	90	93	100	87	90	88,5	90,75	9,25
	150	60	100	77	94	85,5	100	96	94	95	90,25	9,75
	120	10	100	98	97	97,5	100	99	97	98	97,75	2,25
	150	10	100	98	90	94	100	94	90	92	93,00	7,00
	170	10	100	86	93	89,5	100	98	93	95,5	92,50	7,50